

3x3 Basketball

From the streets to the world stage!

Het ontstaan van een gereguleerde basketbalvorm

Naam: Bas Theeuwen

Studentnummer: 3673111

Masterscriptie: Sportbeleid en Sportmanagement

Departement Bestuurs- en Organiseringswetenschap, Universiteit Utrecht

Scriptiebegeleider: Drs. Michel van Slobbe

Tweede beoordelaar: Dr. Inge Claringbould

Datum: 29-06-2015

Voorwoord

Met het inleveren van deze masterscriptie over 3x3 basketbal rond ik mijn master en mijn studietijd aan de universiteit Utrecht af. Deze scriptie is het resultaat van het proces van vijf jaar studeren waarin ik in vele opzichten veranderd ben. Als onderzoeker heb ik na drie jaar kwantitatief onderzoek gedaan te hebben tijdens mijn bachelor de stap gezet om tijdens mijn master te kiezen voor een kwalitatieve benadering aan de USBO. Dit was zeker in het begin niet altijd even makkelijk maar de stap om ook kwalitatief onderzoek te doen heeft mij uiteindelijk veel opgeleverd. Het heeft er in mijn ogen voor gezorgd dat ik als onderzoeker en als mens completer ben geworden in de manier waarop ik naar de wereld om mij heen kijk en deze probeer te begrijpen. Het resultaat is dan ook een scriptie waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethoden zijn toegepast.

Ik wil Martin Ho Suie Sang bedanken voor zijn verscheidenheid aan ideeën over het (3x3) basketbal, de organisatie van 3x3 basketbal en de mogelijkheden in de toekomst. Het gaf meer dan genoeg stof tot nadenken en een belangrijk reden om deze scriptie te gaan schrijven. Daarnaast wil ik mijn begeleider Michel van Slobbe bedanken voor zijn begeleiding bij het schrijven van- en het sparren over mijn scriptie. Vooral het sparren over verschillende theoretische concepten en de toepassing en koppeling met mijn eigen onderzoek vond ik erg interessant en regelmatig verhelderend. Ik wil mijn ouders, Marieke en Jos Theeuwen, bedanken voor het kritisch doorlezen van mijn scriptie en de steun die zij mij altijd gegeven hebben gedurende mijn volledige studietijd. Als laatste wil ik in het bijzonder mijn vriendin Marte van Delden bedanken. Tijdens het schrijfproces is zij wel duizend keer mijn klankbord en steun geweest als ik het even niet meer wist en hiervoor ben ik haar enorm dankbaar.

Veel leesplezier gewenst!

Houten, 29 juni 2015

Bas Theeuwen

Samenvatting

In dit onderzoek is de spelvorm 3x3 basketbal onderzocht. 3x3 basketbal is een spelvorm binnen het basketbal die al jaren lang buiten gespeeld wordt op pleintjes maar die pas sinds 2010 door de Internationale Basketball Federatie erkend wordt als officiële competitie sport naast het reguliere 5 tegen 5 basketbal.

Dit onderzoek is bedoeld om meer inzicht te krijgen in het 3x3 basketbal en wat de betrokkenheid van de Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball Bond betekent voor de sport die al jarenlang op pleintjes beoefend wordt. Om deze vraag te beantwoorden is er in de analyse gebruik gemaakt van Laughlin's model van organisatieverandering (Laughlin, 1991), de structuratietheorie van Anthony Giddens (Giddens, 1991) en het concept institutionalisering (Scott, 1995). Daarnaast werd er antwoord gezocht op de vraag wie nu eigenlijk 3x3 basketbal speelt, met wie en wat de spelers zich verbonden voelen en wat hun motiveert om 3x3 basketbal te blijven spelen.

Om data te verzamelen zijn zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethodes gebruikt. Als eerste hebben er participerende observaties plaatsgevonden waarna semigestructureerde interviews zijn gehouden. Als laatste werd een enquête verspreid onder verschillende type basketballers.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het 3 tegen 3 basketbal door de FIBA zo gereguleerd is dat 3x3 basketbal als aparte discipline gezien kan worden die zich bevindt tussen het gereguleerde 5 tegen 5 basketbal en het straatbasketbal (3 tegen 3 basketbal). Dit heeft ervoor gezorgd dat een gedeelte van de straatbasketballers nooit geïnteresseerd is geweest in het 3x3 basketbal of op termijn het 3x3 basketbal links zal laten liggen omdat zij onvoldoende mee kunnen komen met de gestructureerde en georganiseerde manier waarop 3x3 basketbal gespeeld wordt zoals blijkt uit de interviews. Kortom de *social structures* die de FIBA en de NBB hebben gecreëerd worden niet gereproduceerd door de gemiddelde straatbasketballers.

3x3 basketbal heeft echter meer doelgroepen dan de straatbasketballers. De grootste andere doelgroep bestaat uit 5 tegen 5 basketballers die 3x3 basketbal spelen omdat ze aansluitend op de reguliere competitie tijdens de zomer bezig willen blijven en het leuk vinden om een dagje uit met vrienden te combineren met basketballen. Deze doelgroep reproduceert de huidige *social structures* wel waardoor het 3x3 basketbal kan blijven bestaan in de vorm waarin de FIBA en de NBB deze sport hebben geïnstitutionaliseerd binnen het reguliere basketbal aanbod. Hierbij is het voor de NBB van belang om zich te realiseren dat deze groep bij overlap van beide spelvormen de voorkeur geeft aan 5 tegen 5 basketbal en dat deze doelgroep rond de 75 procent van het totale aantal deelnemers vertegenwoordigt. Dit zou een reden kunnen zijn voor de Nederlandse Basketball Bond om het 3x3 basketbal goed af te stemmen op het schema van de reguliere 5 tegen 5 basketbal competitie. Dit zodat de NBB haar grootste groep 3x3 basketballers kan behouden.

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1. Introductie vraagstuk 3x3 basketbal.....	5
1.2. Probleemstelling	6
1.3. Doelstelling.....	7
1.4. Hoofdvraag en deelvragen	8
1.5. Leeswijzer	8
2. Literatuurstudie	9
2.1. Maatschappelijke veranderingen	9
2.2. Organisatieverandering	11
2.3. Structuratietheorie	12
2.4. Institutionalisering.....	13
2.5. Sportization	14
2.6. Professionalisering	15
2.7. Formele en informele sportparticipatie.....	16
2.8. Binding en nieuwe vormen van lidmaatschap	18
2.9. Samengevat	19
3. Methodologie	21
3.1. Onderzoeksperspectief.....	21
3.2. Onderzoeksmethoden	21
3.2.1. Participerende observaties.....	22
3.2.2. Semigestructureerde diepte interviews.....	22
3.2.3. Enquêtes.....	23
3.2.4. Reflectie	24
4. Resultaten	26
4.1 Kwalitatieve resultaten.....	26
4.1.1. Het spelletje 3x3 basketbal	26
4.1.2. 3x3 basketbal als (lifestyle) evenement.....	29
4.1.3. Structuur en vrijheid	33
4.1.4. Inbedding 3x3 basketbal	37
4.1.5 Mogelijkheden 3x3 basketbal	41
4.2. Kwantitatieve resultaten.....	44
5. Analyse	47

5.1. 3x3 basketbal in de huidige samenleving.....	47
5.2. Binding en het sociale aspect van 3x3 basketbal.....	48
5.3. 3x3 basketbal, verandering van structuur	50
5.4. Organisatie verandering, mogelijkheden en gevolgen.....	53
6. Conclusie, discussie en aanbevelingen	58
Literatuurlijst.....	62
Bijlage.....	65

1. Inleiding

1.1. Introductie vraagstuk 3x3 basketbal

De basketbalwereld kent verschillende spelvormen, zoals 5 tegen 5, 4 tegen 4, 3 tegen 3, 2 tegen 2 en 1 tegen 1. De meeste van deze spelvormen staan niet als officiële competitie sport bekend en worden doorgaans buiten op de straat beoefend onder de naam straatbasketbal of streetball. De enige vorm die tot 2010 bekend stond als officiële gereguleerde competitie sport was het 5 tegen 5 basketbal. Deze sport wordt door organisaties als de National Basketball Association (NBA), Internationale Basketbal Federatie (FIBA) en de Nederlandse Basketball Bond (NBB) georganiseerd en gereguleerd.

3 tegen 3 basketbal is een van de vormen die al jaren op de straat gespeeld wordt zonder betrokkenheid van bovenstaande basketbal organisaties. In 1989 werd in de Verenigde Staten voor het eerst een 3 tegen 3 basketbaltoernooi georganiseerd door de basketbal organisatie Hoop It Up (Wikipedia, z.j.). De laatste jaren heeft het 3 tegen 3 basketbal de interesse gewekt van de Internationale Basketbal Federatie. Dit heeft ertoe geleid dat 3 tegen 3 basketbal in 2010 als officiële competitie sport zijn wereld debuut maakte tijdens de Jeugd Olympische Spelen in Singapore (Wikipedia, z.j.). De overstap van 3 tegen 3 basketbal op de straat naar een door de FIBA georganiseerde vorm van 3 tegen 3 basketbal gaat gepaard met een naamswijziging. De georganiseerde vorm van 3 tegen 3 basketbal staat tegenwoordig bekend als 3x3 basketbal. Inmiddels is het 3x3 basketbal internationaal aan het uitgroeien tot een serieuze sport die we wellicht over vijf jaar op de Olympische Spelen kunnen bewonderen. Het 3x3 basketbal heeft op dit moment meer dan 250 miljoen spelers wereldwijd en behoort tot de meest gespeelde recreatie sporten op aarde (FIBA, z.j.). De sport werd onlangs door Patrick Baumann, secretaris generaal van de Internationale Basketbal Federatie, de toekomst van de basketbal sport genoemd (Osborne, 2014). Volgens Baumann is 3x3 basketbal perfect voor de jeugd en daagt het spelletje hun uit om innovatiever te zijn. Daarnaast biedt het 3x3 format ook relatief kleine basketballanden de mogelijkheid om mee te doen op wereldniveau waardoor de populariteit van de basketbalsport wereldwijd zal stijgen (Osborne, 2014).

3x3 basketbal is laagdrempelig en zowel op gebied van organisatie als in regels makkelijk om te spelen (FIBA, z.j.). De sport kent een online community (3x3planet.com) waar spelers over de hele wereld zich kunnen aanmelden. Als lid van de 3x3planet krijg je een overzicht van welke 3x3 basketbal toernooien er waar en wanneer gespeeld worden en wat er voor nodig is om deel te nemen. De 3x3planet kent daarnaast ook een individuele ranking waar spelers kunnen zien hoe goed zij zijn in vergelijking met de rest van de wereld, hun land of zelfs hun eigen woonplaats (FIBA, z.j.). 3x3 basketbal staat voor oneindig veel basketbal, opwinding en plezier (FIBA, z.j.). De FIBA lijkt met het 3x3 basketbal in te spelen op huidige ontwikkelingen in de maatschappij als informalisering, intensivering en internationalisering (Schnabel, 2000).

3x3 basketbal is een mooie casus voor wetenschappelijk onderzoek, omdat het al jaren lang informeel en zonder opgelegde structuur beoefend wordt en nu te maken heeft met de FIBA en de NBB, die als regulerende basketbal organisaties ook betrokken raken bij het 3x3 basketbal.

De vraag is wat deze betrokkenheid doet met het 3x3 basketbal en de stakeholders van deze sport, en wat betekent het voor de toekomst van deze sport. Met het oog op verdere ontwikkeling van het 3x3 basketbal in Nederland is de NBB op zoek naar meer inzichten in deze sport omdat zij bij doorontwikkeling tegen een aantal problemen en vragen aanlopen. Hieronder worden deze problemen en het doel van dit onderzoek verder beschreven.

1.2. Probleemstelling

Niet alleen op internationaal niveau maakt 3x3 basketbal ontwikkelingen door. Ook bij de Nederlandse Basketball Bond is 3x3 basketbal volop in ontwikkeling. De NBB heeft sinds een aantal jaar hun eigen 3x3 zomertour, de Streetball Masters, die tijdens de zomerstop van de reguliere 5 tegen 5 basketbal competitie plaatsvindt. Deze zomertour kende afgelopen jaar zelfs 11 speelsteden en een finale stad met gemiddeld 90 deelnemende teams. Dit seizoen breidde het 3x3 basketbal zich zelfs uit met een wintertour en werd er dus niet langer alleen buiten het 5 tegen 5 basketbalseizoen gespeeld maar ook in de competitie vrije weekenden en tijdens de kerstvakantie.

Het 3x3 basketbal groeit in Nederland en blijft tot op heden relatief laagdrempelig. Zo is bijvoorbeeld deelname aan de Streetball Masters voor iedereen mogelijk. Het maakt niet uit of je wel of geen lid bent van de NBB of een basketbalvereniging, je kunt je altijd inschrijven om deel te nemen aan de Streetball Masters. Een voorbeeld van deze laagdrempeligheid is dat afgelopen zomer in Barneveld en Goes ook een aantal korfbalteams en zelfs een groep bokkers deelnam aan de Streetball Masters. Via het winnen van een van de toernooien bemachtig je met je team een ticket om deel te nemen aan het finaleweekend. Een team is niet verplicht om gebruik te maken van dit ticket en kan het ook afgeven aan de nummer twee of drie van het toernooi. Het is dus mogelijk om eenmalig deel te nemen aan een Streetball Masters toernooi zonder dat daar verdere verplichtingen aan verbonden zijn.

Beide voorbeelden illustreren dat het 3x3 basketbal in Nederland informeler geregeld is dan het 5 tegen 5 basketbal. Voor 5 tegen 5 basketbal moet je eerst lid van een club en de NBB worden en jaarlijkse contributie afdragen voordat je competitie kan gaan spelen. Het enige wat je moet doen om 3x3 basketbal te spelen is twee of drie dagen voordat er een toernooi plaatsvindt jezelf met drie of vier personen inschrijven en op komen dagen bij het toernooi. Dit zorgt ervoor dat de sport op een laagdrempelige en vrijblijvende manier beoefend kan worden.

Zoals hierboven beschreven speelt 3x3 basketbal in Nederland, wat betreft de organisatie en wijze waarop je er aan kunt deelnemen, in op de informalisering die onze maatschappij de laatste jaren ondergaat (Schnabel, 2000). Daarmee lijkt de sport goed aan te kunnen sluiten bij de behoefte om informeel en zonder verdere verplichtingen te kunnen sporten (Tiessen-Raaphorst, 2010). Tegelijkertijd roept deze vrijblijvendheid wel de vraag op welke binding 3x3 basketballers voelen met hun sport. Lidmaatschap is gebaseerd op het idee dat je je met mensen met eenzelfde passie wilt verbinden. De bereidheid om je aan een groep te binden kan afnemen zodra sociale bindingen binnen deze groep veranderen (Van Bottenburg, 2012). De vraag hierbij is of de sociale bindingen binnen het 3x3 basketbal daadwerkelijk anders zijn dan die binnen het 5 tegen 5 basketbal? Waarom wordt er anders bij het 3x3 basketbal geen vorm

van lidmaatschap gehanteerd en bij het 5 tegen 5 basketbal wel. En mocht deze sociale binding inderdaad anders zijn, waardoor wordt dit dan veroorzaakt?

Het 3x3 basketbal groeide in Nederland van zeven toernooien met een totaal van 204 deelnemers in 2010 naar 12 toernooien met maar liefst 3576 deelnemers in 2014 (NBB, z.j). Martin Ho Suie Sang, manager basketbal ontwikkeling bij de NBB, is erg blij met het succes van 3x3 basketbal in Nederland maar heeft tegelijkertijd heel veel vragen. Hij ziet het succes van 3x3 maar vraagt zich tegelijkertijd af wat nu de succes factor is. Waarom vindt men 3x3 basketbal eigenlijk leuk? Wie speelt er eigenlijk 3x3 basketbal en met wie voelen zij zich verbonden? Wat voor soort lidmaatschap of welke vorm van binding hoort er bij 3x3 basketbal? Dit zijn een aantal vragen die Ho Suie Sang graag beantwoord ziet worden.

Er moet door de NBB nieuw beleid gemaakt worden op het gebied van 3x3 basketbal. De eerste reden hiervoor is dat de sport enorm gegroeid is in Nederland. De tweede reden is dat de mogelijkheid dat 3x3 basketbal Olympisch wordt er voor zorgt dat er mogelijk nieuwe geldstromen kunnen worden aangeboord. Dit heeft zowel betrekking op de breedte als de topsport omdat bij 3x3 basketbal beide van elkaar afhankelijk zijn. Zo kun je het WK 3x3 basketbal halen vanwege goede prestaties van Nederlandse spelers maar ook als je veel 3x3 toernooien organiseert. Hoe meer toernooien Nederlandse spelers kunnen spelen hoe meer punten ze verdienen en hoe hoger ze op de ranglijst staan. De derde reden waarom de NBB nieuw beleid moet maken op het gebied van 3x3 basketbal is dat NOC*NSF, volgens Ho Suie Sang, steeds meer waarde hechten aan impact in plaats van ledenaantal. Bij impact wordt er niet gekeken naar hoeveel leden een bond of organisatie heeft maar hoeveel leden deze bond of organisatie bereikt of potentieel kan bereiken. 3x3 basketbal zou wellicht een goede manier zijn om de grote impact van de Nederlandse Basketball Bond aan te tonen.

De NBB ziet in 3x3 basketbal dus verschillende kansen en mogelijkheden en wil hier ook graag beleid op maken. Echter voordat er beleid gemaakt kan worden zal er eerst onderzocht moeten worden wat nu precies de mogelijkheden en onmogelijkheden van 3x3 basketbal in Nederland zijn.

Naast dit praktische vraagstuk heeft de casus 3x3 basketbal ook een theoretisch vraagstuk. Het theoretische vraagstuk in deze casus komt zoals hierboven al beschreven voort uit de organisatie en formalisatie van het 3x3 basketbal wat jaren lang ongeorganiseerd en informeel op de straat gespeeld werd. Laat een straatsport zoals 3x3 basketbal zich zomaar formaliseren door een organisatie als de Nederlandse Basketball Bond? Wat doet deze formalisatie en institutionalisering met de sport, de deelnemers en de binding die de deelnemers onderling en met sport hebben? Wat betekent de toevoeging van 3x3 basketbal voor de organisatie van de Nederlandse Basketball Bond en haar verenigingen die eigenlijk op 5 tegen 5 basketbal gericht zijn.

1.3. Doelstelling

Met dit onderzoek wil ik inzicht krijgen in de sport 3x3 basketbal, de mensen die deelnemen aan deze sport, de manier waarop zij zich verbonden voelen met de sport en andere (3x3)

basketballers en in welke mate dit verschilt van andere basketballers. Op basis daarvan kan ik de Nederlandse Basketball Bond aanbevelingen doen met betrekking tot het maken van beleid op het gebied van 3x3 basketbal en de plek die 3x3 basketbal zou moeten innemen binnen de organisatie van de NBB.

1.4. Hoofdvraag en deelvragen

De hoofdvraag die ik uiteindelijk met dit onderzoek wil gaan beantwoorden is: *Welke betekenis geven basketballers en betrokkenen aan de nieuwe spelvorm 3x3 basketbal, hoe verhoudt deze zich tot het gevestigde 5 tegen 5 basketbal en wat zijn hiervan de beleid- en organisatorische implicaties voor de Nederlandse Basketball Bond?*

De deelvragen die zullen ondersteunen bij het beantwoorden van de hoofdvraag zijn:

- *Wie spelen er 3x3 basketbal, welke motieven hebben zij om 3x3 basketbal te spelen en waarmee voelen deze basketballers zich verbonden?*
- *Welke betekenissen kennen de basketballers en betrokkenen toe aan de manier waarop 3x3 basketbal is georganiseerd?*
- *Hoe verhoudt het 3x3 basketbal zich tot het gevestigde 5 tegen 5 basketbal? Wat zijn hiervan de beleidsmatige en organisatorische implicaties voor de Nederlandse Basketball Bond?*
- *Wat betekent binding in de huidige maatschappij en welke vormen van binding kennen we binnen de sport?*
- *Welke verschillen en overeenkomsten in binding ervaren basketballers bij hun deelname aan 3x3 basketbal en 5-5 basketbal?*

1.5. Leeswijzer

In het vervolg van dit onderzoeksverslag wordt eerst een literatuurstudie uiteengezet. Hierin komen een aantal theoretische concepten en thema's aan bod die van belang zijn voor dit onderzoek en betrekking hebben op de te onderzoeken hoofd- en deelvragen. Vervolgens wordt de methode van dit onderzoek toegelicht waarna de resultaten worden besproken. De besproken resultaten worden vervolgens in de analyse verder geanalyseerd met behulp van de verschillende theoretische concepten. Tot slot wordt er afgesloten met een conclusie/discussie, hierin worden de hoofd- en deelvragen beantwoord en worden er een aantal aanbevelingen gedaan richting de Nederlandse Basketball Bond met betrekking tot het implementeren en organiseren van 3x3 basketbal in Nederland.

2. Literatuurstudie

In dit hoofdstuk worden de literatuurstudie en het theoretisch kader voor dit onderzoek uiteengezet. Allereerst wordt er een beeld geschetst van de huidige maatschappelijke veranderingen die van invloed kunnen zijn op dit onderzoek. Deze maatschappelijke ontwikkelingen worden in het vervolg gekoppeld aan verschillende theoretische concepten en thema's die met behulp van verschillende literaire bronnen uiteen worden gezet. Hierbij zal eerst worden ingegaan op de organisatieverandering die het 3x3 basketbal ondergaat en hoe deze geduid kan worden. Vervolgens wordt gekeken naar de manier waarop deze verandering binnen het 3x3 basketbal beïnvloed wordt en wat dit betekent voor de organisatieverandering. Dit wordt gedaan met behulp van de structuratietheorie (Giddens, 1991) en de concepten institutionalisering (Scott, 1995) en sportization (Elias, 1971). Vervolgens wordt nog ingegaan op drie thema's die in de huidige sport en zeker ook in het 3x3 basketbal een belangrijke rol spelen. Dit zijn de professionalisering van de sport, de mate van formaliteit en de manier waarop sporters zich tegenwoordig verbonden voelen met elkaar en de sport die zij beoefenen.

Nu wordt eerst gekeken naar de huidige maatschappelijke veranderingen en hoe deze van invloed kunnen zijn op dit onderzoek.

2.1. Maatschappelijke veranderingen

Onze maatschappij is constant aan verandering onderhevig. Deze veranderingen zijn ook van invloed op sport. De manier waarop wij sport spelen, beleven, organiseren en vormgeven wordt beïnvloed door de maatschappij waarin wij leven. Daarom is het goed om eerst een beeld te schetsen van hoe onze (sport) maatschappij er momenteel uitziet.

Volgens Schnabel (2000) zijn er vijf belangrijke veranderingen die plaatsvinden in de huidige maatschappij. Hij duidt deze veranderingen aan de hand van vijf l's: informalisering, internationalisering, individualisering, intensivering en informatisering. Hieronder zullen deze vijf l's verder worden toegelicht en wordt aangegeven wat dit betekent in onze huidige maatschappij. Onderstaande informatie wordt in het vervolg gekoppeld aan verschillende theoretische concepten en het 3x3 basketbal.

Individualisering gaat over het toenemen van keuzevrijheid voor individuen. Het gaat om de mogelijkheid voor mensen om zelf hun keuzes te maken, te bepalen wie zij zijn, wat zij doen en bij wie zij zich aansluiten. Deze keuzevrijheid gaat gepaard met gelijke rechten voor iedereen. Dat mensen door de individualisering alleen nog maar gericht zijn op zichzelf lijkt een mythe. Mensen blijven onderdeel uitmaken van gemeenschappen, alleen kiezen zij tegenwoordig zelf bij wie zij zich aansluiten (Duyvendak en Hurenkamp, 2004).

Informalizing komt voort uit de individualisering en is voornamelijk ontstaan dankzij de toenemende mate van gelijkheid in onze maatschappij. Mensen zijn dichter bij elkaar komen te staan en verschillen worden tegenwoordig niet meer bepaald door stand, verstand of welstand

maar eerder door persoonlijke voorkeuren. Dit heeft ervoor gezorgd dat mensen op een meer informele manier met elkaar kunnen omgaan en samenleven.

Informatisering is in gang gezet door de technologische ontwikkelingen van de afgelopen tijd. Door de komst van internet, smartphones en andere technologieën kunnen wij op bijna elke plek met iedereen contact hebben terwijl we toegang hebben tot bijna alle informatie op de wereld (De Haan en Klumper 2004).

Internationalisering wordt ook mede veroorzaakt door de technologische ontwikkelingen maar gaat tegelijkertijd veel verder dan dat. We zijn tegenwoordig in staat om naar elke plaats in de wereld te reizen en contact met iedereen te hebben. Dit betekent ook dat onze maatschappij veel meer beïnvloed wordt door factoren van buitenaf. Deze technologische ontwikkeling en de toenemende invloed van buitenaf zorgen ervoor dat onze sociale instituties, onze gewoontes en wetten, veranderen. Zo zijn wij tegenwoordig niet langer zelf verantwoordelijk voor het verbouwen van eigen voedsel of het leveren van diensten. Wij hebben de mogelijkheid om onze producten en diensten van overal ter wereld te importeren. Mensen zijn daarin afhankelijker van elkaar en van de rest van de wereld geworden, maar tegelijkertijd hebben we wel beschikking tot bijna alles wat de wereld ons te bieden heeft. Ook in de sport kunnen we genieten van alles wat de wereld ons te bieden heeft. Via internet is het mogelijk om bijna elke prof competitie in elke sport te bekijken zonder dat je daarvoor je huis uit hoeft. *Linsanity* is misschien wel het beste voorbeeld in het basketbal wat betreft de invloed van de internationalisering op de sport. Jeremy Lin, een Aziatische Amerikaan, was al jaren niet meer dan een bankspeler in de NBA totdat hij toevallig een plek kreeg in de basis bij de New York Knicks die op dat moment heel slecht draaiden. Jeremy Lin behaalde als basisspeler ongekend hoge cijfers en wist de ene na de andere wedstrijd te winnen voor de Knicks. Hij groeide uit tot een sensatie met alle gevolgen van dien. De publieke belangstelling via TV en internet in China steeg met 39 procent en de shirtverkoop zelfs met 3.000 procent, er kwamen zeven e-books uit over Lin zijn leven en er werd een documentaire genaamd *Linsanity* over hem gemaakt (Wikipedia, z.j.). Zijn populariteit en de financiële winst die daarmee behaald is werd voor een groot deel mogelijk gemaakt door de internationalisering. Zoals uit het voorbeeld ook blijkt brengt de internationalisering een hoop mogelijkheden met zich mee voor de sport. De internationalisering wordt dan ook als een positieve ontwikkeling binnen de sport gezien (Schnabel, 2004).

Intensivering is een proces van culturele verandering. Het zelfbeeld van mensen, en daarmee het beeld van de ideale zelf, verandert. Werk, connecties, sport, vakantie enzovoort worden gewaardeerd op basis van hun bijdrage aan de individuele behoefte aan spanning en ontspanning, belevenis en beleving, emotie en gevoel. Hierbij wordt telkens de vraag gesteld of iets nog wel leuk of lekker is en wanneer dit niet het geval is zal hier ook snel weer afscheid van genomen worden (Aupers et al. 2003). Intensivering gaat om het zoeken naar de kick en spanning en naar datgene wat jou als individu die kick en spanning kan geven. De intense beleving van sport, zoals het spelen van een spannende wedstrijd, speelt hier ook een rol in.

De hierboven beschreven maatschappelijke ontwikkelingen zullen in de volgende paragrafen verder worden uitgewerkt met behulp van verschillende theoretische concepten en thema's.

Vervolgens zal ook duidelijk worden gemaakt wat deze maatschappelijke ontwikkelingen en concepten betekenen voor het 3x3 basketbal.

Het 3x3 basketbal ondergaat momenteel met de betrokkenheid van de Internationale Basketbal Federatie en de Nederlandse Basketball Bond een verandering. Deze verandering kan echter niet los worden gezien van de hierboven beschreven maatschappelijke veranderingen. Dit wordt verderop in dit onderzoek duidelijk. Eerst wordt echter gekeken naar organisatieverandering en hoe deze geduid kan worden volgens het model van Laughlin (1991).

2.2. Organizatieverandering

Met de betrokkenheid van de Internationale Basketbal Federatie bij het 3x3 basketbal en de implementatie van 3x3 basketbal binnen de Nederlandse Basketball Bond kan gesproken worden van een organisatieverandering binnen de NBB. 3x3 basketbal komt immers van de straat waar het al jaren gespeeld wordt, zoals hierboven in de inleiding beschreven is, en wordt nu met betrokkenheid van de FIBA binnen de organisatie van de NBB geïmplementeerd.

Om deze organisatieverandering te verklaren wordt er in dit onderzoek gebruik gemaakt van Laughlin's model van organisatieverandering (Laughlin, 1991). Hij verklaart organisatieverandering aan de hand van drie onderdelen. Dit zijn de subsystemen van een organisatie, de interpretatieve schema's en de archetype. De subsystemen zijn volgens Laughlin de tastbare elementen zoals een gebouw of de mensen binnen een organisatie. De archetype en de interpretatieve schema's zijn minder tastbaar en zorgen juist voor sturing en betekenisgeving. Normen en waarden zijn dan ook een voorbeeld van interpretatieve schema's.

Laughlin (1991) geeft aan dat in een ideale organisatie de archetype, de interpretatieve schema's en de subsystemen volledig in evenwicht zijn. De impact van een verstoring binnen een organisatie kan ervoor zorgen dat een organisatie tijdelijk uit evenwicht raakt. De organisatie kan de verstoring absorberen en weer in evenwicht raken of er vindt een verschuiving plaats van de archetype, interpretatieve schema's en de subsystemen waardoor een nieuw evenwicht ontstaat. Dit geeft in het kort weer hoe Laughlin organisatieverandering ziet.

Voordat er een verstoring plaatsvindt is een organisatie volgens Laughlin (1991) altijd in evenwicht. Skinner, Steward en Edwards (1999) maken hier de kanttekening bij dat organisaties eigenlijk nooit de fase van volledig evenwicht bereiken omdat ze constant bezig zijn met het aanpassen aan kleine veranderingen in de omgeving.

Wanneer een organisatie verstoord wordt kan deze veranderen in de eerste of de tweede orde verandering volgens Laughlin (1991). In de eerste orde kan een organisatie reageren met een weerlegging of heroriëntatie. In beide gevallen veranderen de belangrijkste waarden en overtuigingen niet. Weerlegging treedt op zodra een organisatie probeert de verstoring buiten te houden. Heroriëntatie vindt plaats wanneer de verstoring de organisatie al is binnen getreden en weerlegging niet meer mogelijk is. De verstoring moet geaccepteerd worden binnen de organisatie en er moet gekeken worden hoe deze kan worden ingebed binnen de organisatie.

In de tweede orde van organisatieverandering heeft een organisatie volgens Laughlin (1991) te maken met kolonisatie en evolutie. In beide gevallen veranderen ook de belangrijkste waarden en overtuigingen van de organisatie. Bij kolonisatie gaat een de verandering niet vrijwillig maar wordt deze opgedrongen. Hierbij hebben de mensen binnen de organisatie de keuze om mee te gaan met de veranderingen of deze niet te accepteren en de organisatie te verlaten. Hierbij loopt de organisatie dus de kans mensen te verliezen. Bij evolutie is er geen sprake van een opgedrongen verandering maar gaat de verandering juist in overleg over waar de organisatie heen zal gaan. Dit leidt tot nieuwe gedeelde waarden en overtuigingen die door alle stakeholders zonder dwang worden geaccepteerd.

Samengevat kent het model van organisatieverandering van Laughlin (1991) dus eigenlijk drie fases. De nul fase is de evenwichtsfase waarbij je je kan afvragen of deze ooit wordt bereikt. De eerste fase of orde is wanneer er verandering optreedt maar deze verandering geen invloed heeft op de fundamentele waarden en overtuigingen. De tweede fase of orde is wanneer er verandering optreedt en deze verandering wel van invloed is op de fundamentele waarden en overtuigingen. In de eerste orde onderscheiden we nog weerlegging en heroriëntatie en in de tweede orde onderscheiden we kolonisatie en evolutie.

Als we het model van Laughlin (1991) toepassen op 3x3 basketbal moet er gekeken worden naar wat de implementatie van deze sport binnen de Nederlandse Basketball Bond voor de organisatie van het basketbal in Nederland betekent. De Internationale Basketball Federatie is het 3x3 basketbal aan het ontwikkelen en wil dat de nationale bonden hierin meegaan. De vraag hierbij is wat deze verstoring (de implementatie van het 3x3 basketbal) betekent voor de organisatie van de NBB en welke gevolgen dit met zich mee brengt. Er kan hierbij dus gekeken worden of en op welke manier het 3x3 basketbal een plek heeft gekregen binnen de organisatie van de Nederlandse Basketball Bond.

Om verder te kunnen kijken naar de organisatieverandering die de Nederlandse Basketball Bond met de implementatie van 3x3 basketbal ondergaat, hoe deze verandering tot stand komt en wat dit betekent voor de NBB wordt gebruik gemaakt van drie theoretische concepten. Allereerste zal de structuratietheorie van Giddens (1984) besproken worden en zal er toegelicht worden wat deze theorie kan opleveren voor dit onderzoek, vervolgens worden de concepten institutionalisering en sportization besproken.

2.3. Structuratietheorie

Door de betrokkenheid van de Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball Bond kunnen nieuwe structuren ontstaan binnen het 3x3 basketbal. De structuratietheorie van Giddens (1984) kan gebruikt worden om inzicht te krijgen in deze structuren en om deze te duiden.

De structuratietheorie (Giddens, 1984) houdt in dat het leven meer is dan willekeurige acties van individuen maar tegelijkertijd ook niet volledig bepaald wordt door sociale krachten.

Giddens (1984) onderscheidt twee termen: *social structure* en *human agency*. Met *social structure* worden tradities, instituties, normen en waarden bedoeld: de manier waarop we gewend zijn dingen te doen. *Human agency* is het vermogen van individuen om zelfstandig te handelen.

Giddens geeft aan dat *human agency* en *social structure* in relatie zijn met elkaar. *Social structure* komt namelijk alleen tot uiting als mensen deze structuren reproduceren in hun individuele handelen (*human agency*) en kan ook worden aangepast door dit individuele handelen. Tegelijkertijd wordt het handelen van het individu wel beperkt door de *social structure*. De *social structure* is dus zowel het medium als de uitkomst van het individueel handelen.

De structuratietheorie van Giddens zegt dus dat we sociale structuren kennen maar dat deze structuren ook kunnen worden aangepast op het moment dat mensen ze bijvoorbeeld negeren of anders uitvoeren dan ze ooit bedacht zijn. In dat geval creëren mensen zelf dus een nieuwe *social structure*. Een mooie uitspraak van Giddens om dit uit te leggen staat hieronder:

'Society only has form, and that form only has effects on people, in so far as structure is produced and reproduced in what people do' (Giddens & Pierson, 1998: 77).

Onze maatschappij heeft dus een bepaalde structuur maar die structuur heeft alleen effect op mensen als ze deze structuur door zelf te handelen produceren en reproduceren.

3x3 basketbal is een sport die voortkomt uit het straatbasketbal. Straatbasketbal is een sport met een lage organisatiegraad en weinig vaste regels. Je komt naar het basketbalpleintje wanneer je wilt, je speelt tegen degenen die daar ook zijn en bepaalt met elkaar op dat moment wat de regels voor jouw spel zijn. 3x3 basketbal is inmiddels een gereguleerde sport, met een vaste organisatie en vaste regels over hoe het spel gespeeld moet worden. Een interessante vraag hierbij is wat er gebeurt met de *social structures* uit het straatbasketbal waarvan 3x3 basketbal is afgeleid. Zie je deze structuren nog terug binnen het 3x3 basketbal of ontstaan er nieuwe *social structures*? En wat betekent dit voor het individueel handelen (*human agency*) van basketballers? Dit zijn vragen die geanalyseerd en beantwoord kunnen worden met behulp van de structuratietheorie.

Hoe bepaalde structuren zich vestigen in ons gedrag en of dit leidt tot 3x3 basketbal als een aparte organisatie of institutie binnen het basketbal kan geanalyseerd worden aan de hand van het concept institutionalisering.

2.4. Institutionalisering

De theorie van institutionalisering gaat over het proces waarbij structuren zoals regels, normen, waarden en routines zich vestigen in ons sociaal gedrag (Scott, 1995). Verschillende onderdelen van de institutionaliseringstheorie verklaren hoe bepaalde structuren gecreëerd, verspreid en aangenomen worden. Daarnaast verklaart het ook waarom andere structuren in verval raken en uiteindelijk niet meer gebruikt worden.

Scott (1995) ziet instituties als sociale structuren die zich stevig hebben ingebed en die over een hoge mate van veerkracht beschikken. Instituties bestaan uit cultureel-cognitieve, normatieve en regulerende elementen. Regulerende elementen zijn regels en wetten. Normatieve elementen zijn bepaalde verwachtingen die in instituties zijn ingebed en cultureel-cognitieve elementen zijn dieper liggende cognitieve veronderstellingen die vaak onbewust aanwezig zijn. Deze elementen geven via bijbehorende activiteiten en middelen stabiliteit en betekenis aan ons sociale leven. Instituties beïnvloeden volgens Scott ons gedrag door middel van verschillende 'carriers'. Deze dragers zijn symbolen, relaties, routines en artefacten (Scott, 2001). Hieronder wordt kort toegelicht wat deze dragers inhouden:

- Symbolen zijn regels, normen en waarden, verwachtingen maar ook symbolen zoals een eigen vlag of logo.
- Relaties gaat over de manier waarop mensen binnen een netwerk met elkaar in verbinding staan en welke posities zij binnen dit netwerk innemen.
- Routines zijn gestructureerde activiteiten die deel uitmaken van de dagelijkse gang van zaken en als gewoonte kunnen worden gezien.
- Artefacten zijn uitingen van ideeën en bedoelingen die op een materiële of immateriële manier vorm krijgen.

Het is volgens Scott (1995) van belang om voor organisaties om zich aan te passen aan de regels, normen en verwachtingen die heersen binnen een bepaalde omgeving. Dit om ervoor te zorgen dat zij meer legitimiteit en draagkracht krijgen binnen een omgeving, waardoor de kans op overleven groter wordt (DiMaggio and Powell, 1983; Suchman, 1995).

Kijkend naar 3x3 basketbal is het belangrijk om te realiseren dat deze sport voortkomt uit een sport die al lang bestond. Deze sport kende geen vaste organisatie en vaste regels maar had wel een eigen cultuur met normen, waarden en verwachtingen. Voor dit onderzoek is het interessant om te kijken naar wat er met de institutie 3x3 basketbal gebeurt en hoe deze nieuwe sport met haar nieuwe regels haar plek verwerft binnen bestaande instituties zoals straatbasketbal en het reguliere 5 tegen 5 basketbal.

Een belangrijk onderdeel van de institutionalisering is het hebben van eigen regels. Hoe de nieuwe regels van het 3x3 basketbal tot stand komen en waarom deze bedacht en doorgevoerd zijn kan verklaard worden aan de hand van het concept *sportization*.

2.5. Sportization

Sportization heeft betrekking op de regulering van gedrag door middel van sportwedstrijden. *Sportization* komt van de woorden *civilization* en sport. *Civilization* staat voor het beschavingsproces wat eind van de middeleeuwen vooral plaatsvond in West Europese landen. Hierbij gaat *civilization* om het aanleren van kennis, normen en het controleren van de emotie. Door dit te leren kon een samenleving afstand doen van de barbaarse samenleving die het ooit was. Dit beschavingsproces vond ook plaats in de sport en werd *sportization* genoemd (Elias, 1971).

Het proces van *sportization* starten in de 18de eeuw toen er organisaties opkwamen die zich bezig hielden met het formuleren van strikte en expliciete regels omtrent sportachtige recreatie. Deze regels werden opgesteld vanuit het idee van 'fair play' en het reduceren, voorkomen en controleren van gewelddadig fysiek contact (Elias, 1971). Dit was ook het moment dat er scheidsrechters, tijdwaarnemers en juryleden geïntroduceerd werden. Een belangrijk onderdeel van dit proces was dat de verschillende organisaties erin slaagde om een balans te vinden tussen aan de ene kant een hoge mate van spanning en aan de andere kant genoeg bescherming om de kans op ongelukken en blessures te beperken. Deze wedstrijdspanning werd uiteindelijk beschreven als 'good sport' (Dunning, 2002).

Binnen de sport is er altijd een streven om deze wedstrijdspanning te behouden maar ook niet zodanig te laten oplopen dat het gevaarlijk is voor toeschouwers of spelers. Sportorganisaties zijn constant bezig om deze spanning balans te manipuleren met behulp van spelregels. Een mooi voorbeeld hiervan is de 24 seconden klok binnen het basketbal. Deze regel houdt in dat je binnen 24 seconden een schotpoging gedaan moet hebben. De regel is gemaakt om het spel sneller en interessanter te maken.

De theorie van *sportization* is goed bruikbaar bij het analyseren van een sport als 3x3 basketbal. Bij zo'n analyse kan er gekeken worden naar hoe het 3x3 basketbal en de regels van het 3x3 basketbal gebruikt worden voor *civilization* en het creëren van 'good sports'. Met behulp van de theorie van *sportization* kan vervolgens een verklaring gegeven worden op welke manier en waarom deze regels in het 3x3 basketbal zijn doorgevoerd.

Samengevat kan de betrokkenheid van de FIBA en de NBB bij het 3x3 basketbal leiden tot het ontstaan van een nieuwe sport (institutionalisering) met onder andere haar eigen regels (*sportization*). 3x3 basketbal wordt, zoals in de inleiding beschreven, momenteel al op internationaal niveau gespeeld en deze internationalisering kan leiden tot een verdere professionalisering in de sport. Professionalisering is de laatste jaren sowieso een veel gebruikte term binnen de sport. Daarom zal ook in dit onderzoek stil worden gestaan bij een mogelijke professionalisering van het 3x3 basketbal.

2.6. Professionalisering

In de huidige sportwereld wordt vaak gesproken over professionalisering en dat de sport moet professionaliseren om te kunnen overleven. Er zijn echter ook wetenschappers die juist waarschuwen voor de professionalisering van de sport (Boessenkool en Verweel, 2004). De eerste vraag die beantwoord moet worden is wat professionalisering nu precies inhoudt.

Er zijn verschillende kenmerken van professionalisering te vinden maar in dit onderzoek worden de volgende kenmerken gebruikt. Professionalisering houdt een toename van betaalde krachten binnen een organisatie in (de Vries & Nagtegaal, 2007; Boessenkool et al., 2008). Het verkrijgen van meer expertise kan ook gezien worden als professionalisering. Of deze expertise verworven wordt door professionals of vrijwilligers is hierbij niet van belang (de Vries en Nagtegaal, 2007). Professionalisering binnen de sportwereld is dus het toenemen van betaalde krachten en/of expertise binnen de sportwereld.

Volgens Van Bottenburg (2006) komt professionalisering voornamelijk voort uit de commercialisering binnen de sportwereld. Commercialisering is het proces waarbij sportactiviteiten worden gebruikt door organisaties om hiervan profijt te hebben (Van Bottenburg, 2006). Dit proces is niet iets van de laatste jaren maar vond ook al in de 19de eeuw plaats. Toen waren er namelijk ook al contracten met spelers, sponsordeals en aandelen in de sport (Stokvis, 2000; van Bottenburg, 2006). De Olympische Spelen speelde hierin een grote rol, omdat landen via goede prestaties op de Olympische Spelen internationale macht en prestige kregen. In 1984 werden de amateurbepalingen bij de Olympische Spelen bewust afgeschaft wat leidde tot een versterking van de commercialisering in de sport (Van Bottenburg, 2006).

Naast de Olympische Spelen en het afschaffen van de amateurbepalingen zijn er nog meer factoren die commercialisering en professionalisering versterkt hebben. Zo heeft de stijging van onze welvaart gezorgd voor een toename van sportbeoefening en hebben de teruglopende overheidssubsidies er voor gezorgd dat sportorganisaties op zoek moeten naar andere middelen om financieel rond te komen (Meloën, 2000; Van Bottenburg, 2006).

Door de commercialisering is er een hele nieuwe sportmarkt ontstaan. Er worden hierbij twee markten onderscheiden. Aan de ene kant de zakenmarkt waarbij sport als een bedrijfsmatig proces gerund moet worden door betaalde professionals en aan de andere kant de massamarkt waarbij het aanbieden van sport door non-profitorganisaties als doel wordt gesteld (Cafferata, 2004). De massamarkt probeert op verschillende manieren onderdelen van de zakenmarkt te kopiëren om zo de voordelen van de zakenmarkt mee te nemen in het behalen van hun doelstellingen (de Vries & Nagtegaal, 2007).

NOC*NSF stimuleert sportbonden om te professionaliseren (NOC*NSF, 2013). Hierbij gaat het er voornamelijk om dat sportbonden marktgericht te werk moeten gaan en moeten proberen om zo'n groot mogelijk marktaandeel te veroveren. Dit kan onder andere door te innoveren en te zorgen dat sport zich als vrijetijdsbesteding onderscheidt van andere sectoren die zich daarop richten (Boer & Croon, 2010).

In dit onderzoek zal er gekeken moeten worden of het 3x3 basketbal inderdaad professionaliseert en op welke manier dit gebeurt. Tot welke markt kan het 3x3 basketbal gerekend worden en waarom? Wat zijn de redenen om het 3x3 basketbal te professionaliseren en welke mogelijkheden en bedreigingen levert dit op. Hierbij moet ook worden gerealiseerd dat professionalisatie een bepaalde mate van formaliteit met zich meebrengt terwijl 3x3 basketbal juist ontstaan is als informele sport. Om te bepalen waar het huidige 3x3 basketbal op dit punt staat moet er eerst bepaald worden waar de grens formeel/informeel zich bevindt en wat dit betekent voor het 3x3 basketbal. Dit zal gedaan worden in de volgende paragraaf.

2.7. Formele en informele sportparticipatie

3x3 basketbal komt voort uit het straatbasketbal wat altijd informeel op de straat gespeeld kan worden. De vraag is of het 3x3 basketbal zijn informele karakter behoudt of dat de sport formaliseert naar mate de Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball

Bond zich met de sport bemoeien. Alvorens antwoord te geven op die vraag moet gekeken worden naar wat nu precies het verschil is tussen formeel en informeel en wat de literatuur ons verteld over 3x3 basketbal en de relatie met informele/formele sportparticipatie.

Formele activiteiten kunnen gezien worden als gestructureerde activiteiten met regels en doelen waarbij er één leider of organisatie de leiding heeft over de activiteit. Formele activiteiten behoeven vaak planning terwijl informele activiteiten vaak spontaan ontstaan, er is niet één leider of organisatie maar de activiteit ontstaat spontaan en wordt door een speler of een groep van spelers gezamenlijk geïnitieerd (Van den Heuvel, 2014).

Formele sportparticipatie gaat dus over sporten in georganiseerd verband waarbij er regels, statuten enzovoort bestaan en waarbij één organisatie zoals bijvoorbeeld de FIBA of de NBB verantwoordelijk is voor de organisatie van die sport. Informele sportparticipatie kan het best omschreven worden als sporten in een omgeving waarbij de regels niet geformaliseerd zijn en waarbij men zelf gekozen heeft om op dat moment te gaan sporten. Een verschil tussen informeel en formeel kan ook gekenmerkt worden door de vrijheid die spelers hebben om wel of niet deel te nemen en zich te houden aan bepaalde regels en afspraken.

Vanuit bovenstaande definitie geredeneerd kan er gesteld worden dat 3x3 basketbal een vorm van formele sportparticipatie is. Het is echter wel mogelijk om de sport op een laagdrempelige manier zelf te organiseren zo blijkt uit documenten van de FIBA. De insteek van de FIBA is dat eigenlijk iedereen een toernooi moet kunnen organiseren wat "FIBA endorsed" is. "FIBA endorsed" betekent dat je op zo'n toernooi punten kunt halen die meetellen voor de FIBA rangschikking. Ongeacht waar, wanneer en hoeveel deelnemers een toernooi heeft, het kan altijd "FIBA endorsed" zijn (FIBA, z.j.). Daarmee lijkt de FIBA wel een laagdrempelige informele organisatievorm aan te bieden maar dan binnen een formele setting.

In Tiessen-Raaphorst (2010) staat beschreven dat vooral informele en individuele sporten op dit moment groeien. Daarbij valt op dat mensen deze sporten wel graag in een groep beoefenen. De meeste van deze sporten lenen zich vanwege de laagdrempeligheid ook het best voor beoefening in informele groepen. Er is bijvoorbeeld geen accommodatie nodig die alleen op beperkte tijdstippen gehuurd kan worden.

De vraag is of 3x3 basketbal tot een individuele of informele sport gerekend kan worden. Wat duidelijk is is dat de FIBA zich inzet om de sport laagdrempeliger neer te zetten dan 5 tegen 5 basketbal. Daarmee lijkt de FIBA in te spelen op de veranderende behoefte van de sporter.

Er kunnen nog wat vraagtekens gezet worden bij de formaliteit van 3x3 basketbal. Aan de ene kant is het duidelijk dat er bepaalde regels en structuren zijn die vanuit de FIBA bepaald zijn maar aan de andere kant is de instap erg laagdrempelig en lijkt deze een informeel karakter te hebben. Er moet hier verder onderzoek naar gedaan worden om te kunnen stellen wat de mate van formaliteit nu precies is of belangrijker nog, wat betekent de mate van formaliteit of vrijheid voor het 3x3 basketbal? Wat betekent dit voor de binding die 3x3 basketballers hebben met hun sport en andere 3x3 basketballers? In de huidige maatschappij is de binding van sporters mede

door de informalisering aan verandering onderhevig (Schnabel, 2000). Daarom zal de manier waarop sporters zich gebonden voelen in de huidige maatschappij besproken worden in de volgende paragraaf.

2.8. Binding en nieuwe vormen van lidmaatschap

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen zijn onder andere van invloed op de manier waarop mensen zich met elkaar verbinden en verbonden voelen. Deze veranderingen zijn ook merkbaar in de sport waar verenigingen niet langer meer de enige organisatievorm zijn voor sportbeoefening. Het aantal sporters wat sport in informele sportgroepen en bij commerciële sportaanbieders is de laatste jaren enorm gestegen (Tiessen-Raaphorst, 2010).

Het toenemende aantal informele sporten en sportaanbieders komt voort uit de individualisering en informalisering in onze huidige samenleving zoals hierboven al beschreven (Schnabel, 2000). Mensen zijn meer op zichzelf gericht en zijn daarom sneller geneigd om zich aan te sluiten bij informele sportgroepen of commerciële sportaanbieders waar zij kunnen sporten met wie zij willen, wanneer zij willen en zonder daarbij al teveel rekening te moeten houden met anderen.

Toch betekent de enorme toename van informele sportgroepen en commerciële sportaanbieders niet per definitie dat verenigingslidmaatschappen niet langer van deze tijd zijn. Er zijn genoeg verenigingen die de laatste jaren nog groeien. Vooral golf-, hockey-, voetbal- en atletiekverenigingen zagen hun ledenaantal de laatste jaren nog sterk groeien (van Bottenburg, 2012). Het vraagstuk rondom lidmaatschap is vooral een vraagstuk van binding en verbondenheid. Van Bottenburg (2001, 2012) gaat er vanuit dat lidmaatschap van een sportvereniging inhoudt dat mensen zich bereid voelen om zich te verbinden aan andere mensen die betrokken zijn bij die vereniging. Die bereidheid komt onder druk te staan als sociale bindingen veranderen. Van Bottenburg (2013) verwacht dat de huidige veranderingen ertoe zullen leiden dat mensen zich makkelijker zullen aansluiten bij een homogene vereniging in een relatief homogene sociale omgeving dan bij een heterogene vereniging in een relatief heterogene sociale omgeving. Dit komt omdat mensen binnen een homogene vereniging beter in kunnen schatten wat er van hen verwacht wordt. De aard van de betrokkenheid en de toewijding aan een groep is volgens Van Bottenburg (2013) dus afhankelijk van hoe men zich verbonden voelt met een groep en of men zich kan identificeren met die groep. Uit onderzoek is ook gebleken dat men minder snel geneigd is zich te verbinden met een groep waarvan men de belangrijkste kenmerken en waarden niet deelt (Coalter 2007; Driscoll & Wood 1999).

Duyvendak en Hurenkamp (2004) onderscheiden twee soorten gemeenschappen waarin verschillende vormen van binding worden geuit. Dit zijn zware en lichte gemeenschappen. Zware gemeenschappen zijn volgens Duyvendak en Hurenkamp (2004) gemeenschappen die zich kenmerken door sterke bindingen tussen groepsleden, een collectief karakter, veel regels, geboden en verboden en ze hebben een weinig innovatief karakter. Lichte gemeenschappen kenmerken zich door lossere banden en een minder collectief karakter. Lichte gemeenschappen hebben een dynamisch en flexibel karakter en zijn gebaseerd op vrijwillige verbintenis. Men heeft de mogelijkheid om op elk gewenst moment de groep te verlaten of om

gelijktijdig verschillende banden aan te gaan met andere sociale gemeenschappen. Het hechte karakter van groepen neemt dus af maar hier staat wel tegenover dat mensen een steeds groter netwerk krijgen.

Duyvendak en Hurenkamp (2004) zien in de huidige maatschappij dat bindingen tussen mensen steeds zwakker worden maar dat men tegelijkertijd wel steeds meer verschillende bindingen krijgt. Er ontstaan dus meer lichte gemeenschappen terwijl zware gemeenschappen juist af lijken te nemen. Belangrijk is om te realiseren dat mensen zich dus nog wel verbinden met een gemeenschap maar dat de aard van de binding en groepen waarmee men zich verbindt verandert. Deze ontwikkeling lijkt overeen te komen met individualisering en intensivering zoals beschreven door Schnabel (2000). Men zoekt naar bindingen die het voor het individu interessant, lekker en leuk maken. Is dit niet het geval dan zoeken we als individu verder en proberen andere dingen uit. Mogelijk dat we door deze zoektocht als individu ook meer en vluchtigere connecties aangaan.

Het 3x3 basketbal en de manier waarop dit georganiseerd wordt lijkt in te spelen op wat Duyvendak en Hurenkamp (2004) 'lichte gemeenschappen' noemen. Spelers hebben bij 3x3 basketbal niet langer binding met een club of team maar hebben de mogelijkheid om elk toernooi of evenement mee te doen met een andere groep spelers. Om in termen van Duyvendak en Hurenkamp (2004) te spreken worden de banden met één specifieke gemeenschap (één team) zwakker maar spelers creëren wel meer bindingen met andere gemeenschappen (teams/spelers).

Putnam (2000) onderscheidt twee vormen van sociaal kapitaal, *bridging* en *bonding*. *Bonding* gaat over het versterken van banden tussen mensen binnen een specifieke groep terwijl *bridging* gaat over het versterken van banden tussen verschillende groepen mensen. Een groep mensen kenmerkt zich doordat de mensen binnen de groep zich in elkaar herkennen. Dit kan komen omdat men dezelfde interesse heeft, van hetzelfde ras is, dezelfde leeftijd heeft enzovoort. Beide vormen van sociaal kapitaal bestaan volgens Putnam naast elkaar en kunnen elkaar versterken. Als de banden sterker worden binnen specifieke groepen (*bonding*) zal dit voordelige gevolgen hebben op het proces van *bridging*.

Kijkend naar de zware en lichte gemeenschappen van Duyvendak en Hurenkamp (2004) kan er gesteld worden dat binnen zware gemeenschappen *bonding* voornamelijk een rol speelt terwijl binnen lichte gemeenschappen er meer sprake zal zijn van *bridging*.

2.9. Samengevat

Samengevat is het belangrijk is om rekening te houden met de huidige maatschappelijke veranderingen omdat deze ook van invloed zijn op de organisatieverandering die de Nederlandse Basketball Bond ondergaat met de implementatie van het 3x3 basketbal en de betrokkenheid van de Internationale Basketball Federatie hierbij. Om deze organisatieverandering te duiden wordt er gebruik gemaakt van het model van organisatieverandering van Laughlin (1991). Om te kijken naar hoe het 3x3 basketbal tot stand komt wordt er gebruik gemaakt van de structuratietheorie en de concepten institutionalisering

en sportization. Verder is er gekeken naar de begrippen professionalisering, formaliteit en binding en wat deze kunnen betekenen in het onderzoek naar 3x3 basketbal.

Het is voor dit onderzoek belangrijk om te kijken of en hoe de FIBA 3x3 basketbal neer wil zetten als aparte sport (institutionalisering), wat de rol van de nieuwe spelregels hierin is (sportization) en hoe deze structuur wordt geïmplementeerd/ontvangen binnen de basketbalwereld (structuralisatietheorie). Vervolgens kan er met behulp van het model van Laughlin (1991) gekeken worden welk type organisatieverandering de Nederlandse Basketbal Bond ondergaat en wat dit betekent voor (de organisatie van) de Nederlandse Basketball Bond en het 3x3 basketbal in de toekomst.

3. Methodologie

3.1. Onderzoeksperspectief

Dit onderzoek zal gedaan worden vanuit pragmatisch relativistisch onderzoeksperspectief (Tashakorri en Teddlie, 1998). Als onderzoeker geloof ik dat er meerdere manieren bestaan om de wereld om ons heen te begrijpen. Het belangrijkste is dat een onderzoeker een methode en onderzoeksperspectief gebruikt die kan helpen bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Daarnaast ben ik van mening dat een mix van methodes daar waar mogelijk kan bijdrage aan een beter begrip van de werkelijkheid. Dit omdat de werkelijkheid op deze manier vanuit verschillende perspectieven bekeken wordt en dit ervoor zorgt dat er een vollediger beeld geschetst kan worden van het onderzoeksobject.

Voor beantwoording van de deelvragen is het van belang om gebruik te maken van verschillende onderzoeksmethoden en manieren van dataverzameling, dit omdat de verschillende deelvragen een andere manier van data verzamelen vragen. Zo is er in dit onderzoek gebruikt gemaakt van een vragenlijst om te achterhalen of 3x3 basketbal en 5 tegen 5 basketbal verschillen in de manier waarop spelers zijn betrokken bij en gebonden aan de sport. Er zullen zowel kwantitatieve data als kwalitatieve data verzameld worden.

3.2. Onderzoeksmethoden

Bij dit onderzoek is er gebruikt gemaakt van Mix Methods. Er zijn dus zowel kwantitatieve data als kwalitatieve data verzameld voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. In dit onderzoek heeft de kwalitatieve data prioriteit. De kwantitatieve data dienen vooral om een compleet beeld te schetsen van het onderzoeksgebied en daar waar mogelijk de onderzoeksresultaten te bevestigen. De rationale die horen bij het gebruik van een Mix Methods methode in dit onderzoek zijn volledigheid, triangulatie en geloofwaardigheid zoals beschreven in Bryman (2006).

Het onderzoeksgebied in dit onderzoek is het 3x3 basketbal en dan specifiek de Streetball Masters tour die de Nederlandse Basketball Bond organiseert. Daarnaast wordt het 3x3 basketbal hier en daar vergeleken met het reguliere 5 tegen 5 basketbal zoals de Nederlandse Basketball Bond dit in competitie verband organiseert.

In dit onderzoek zijn eerst de kwalitatieve data verzameld waarbij er begonnen is met participerende observaties en daarna semigestructureerde interviews. De participerende observaties dienden als vooronderzoek om de semigestructureerde interviews voor te kunnen bereiden. Beide methoden van dataverzameling geven antwoord op de volgende deelvragen:

- *Wie spelen er 3x3 basketbal, welke motieven hebben zij om 3x3 basketbal te spelen en waarmee voelen deze basketballers zich verbonden?*
- *Welke betekenissen kennen de basketballers en betrokkenen toe aan de manier waarop 3x3 basketbal is georganiseerd?*
- *Hoe verhoudt het 3x3 basketbal zich tot het gevestigde 5 tegen 5 basketbal? Wat zijn hiervan de beleidsmatige en organisatorische implicaties voor de Basketball Bond?*

Daarna is de enquête in elkaar gezet en afgenomen. Deze enquête was bedoeld om antwoord te krijgen op de volgende deelvraag:

- *Welke verschillen en overeenkomsten in binding en betrokkenheid ervaren basketballers bij hun deelname aan 3x3 basketbal en 5-5 basketbal?*

Hieronder staat verder in detail beschreven wat de participerende observaties inhielden en wat voor soort interviews en enquête er afgenomen zijn, waarom dat op deze manier gedaan is en met welk doel.

3.2.1. Participerende observaties

Er is gestart met participerende observaties. De belangrijkste reden hiervoor was dat er nog weinig bekend was over 3x3 basketbal en op deze manier is er meer informatie vergaard om zo de interviews beter voor te kunnen bereiden.

Tijdens de participerende observaties is er deel genomen aan twee 3x3 basketbal evenementen tijdens de 3x3 wintertour. De eerste datum dat er werd meegedaan was op 21 december 2014 in Arnhem in sporthal de Laar. Dit toernooi duurde van 10:00 tot 17:00 en was een voorronde van de Streetball Masters wintertour, de participatie bestond uit het deelnemen met een eigen team in de mannen 23+ categorie. Het tweede evenement waaraan deelgenomen is was op 29 maart 2015 in het Landstede Sportcentrum te Zwolle. Dit evenement duurde ook van 10:00 tot 17:00 uur en was de landelijke finale van de Streetball Masters Wintertour.

Tijdens het spelen zijn er observaties gemaakt, informele gesprekken gevoerd met deelnemers en is er ervaren wat het is om 3x3 basketbal te spelen en om aanwezig te zijn op een Streetball Masters evenement.

3.2.2. Semigestructureerde diepte interviews

Er is gebruik gemaakt van semigestructureerde diepte interviews. Deze interviews geven een algemeen beeld over de betekenis die 3x3 basketballers en betrokkenen aan hun sport en de binding met andere (3x3) basketballers ervaren. De interviews zijn bij de volgende personen afgenomen:

- Één respondent die deel heeft genomen aan internationale 3x3 toernooien. Dit omdat deze persoon zowel nationaal als internationaal ervaring heeft met 3x3 basketbal en in elk geval behoorlijk gemotiveerd is voor het spelen van 3x3 basketbal.
- Twee mensen die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal spelen en twee mensen die alleen 3x3 basketbal spelen. Dit om inzicht te krijgen in eventuele verschillen tussen spelers die alleen 3x3 spelen en spelers die zowel 5-5 als 3x3 spelen.
- Één scheidsrechter die zowel 3x3 als 5-5 basketbal fluit. Dit om inzicht te krijgen in hoe scheidsrechters de verschillende vormen van basketbal ervaren.
- De projectleider 3x3 basketbal bij de Nederlandse Basketball Bond. Hij is verantwoordelijk voor de volledige organisatie van de Streetball Masters en kan veel vertellen over de opzet van de 3x3 tour en organisatie in Nederland

- De manager basketbalontwikkeling bij de Nederlandse Basketball Bond. Hij heeft een goed beeld van wat 3x3 basketbal voor de NBB betekent en welke plek dit binnen de NBB inneemt en wat de verwachtingen en wensen zijn voor de toekomst.

De interview topics zijn gekozen aan de hand van de hoofd en deelvragen en de resultaten van de participerende observaties. Belangrijk voor de interviews was dat er van te voren weinig bekend was over 3x3 basketbal en de beleving van spelers en betrokkenen. Het was dus moeilijk in te schatten wat er precies uit de gesprekken zou komen en wat hiervan dan interessant is voor dit onderzoek. Daarom zijn de topics van de interviews met opzet breed gehouden. De interviews richten zich op de volgende topics; 3x3 basketbal algemeen, 3x3 basketbal in vergelijking met 5 tegen 5 basketbal, specifiek opvallende punten die naar voren kwamen bij de participerende observaties.

De analyse van de interview data zijn gedaan met behulp van het kwalitatieve data analyse programma QSR NVIVO. Er is als eerste begonnen met het open coderen van de interviews zoals beschreven in Boeije (2005).

3.2.3. Enquêtes

De enquêtes die bij dit onderzoek afgenomen zijn hebben als doel om meer informatie te verzamelen over de binding en betrokkenheid die 3x3 en 5 tegen 5 basketballers voelen met hun sport en mede basketballers. Dit om te kijken naar de verschillen en overeenkomsten in binding en betrokkenheid tussen deze twee groepen basketballers. De enquête bestond uit drie demografische vragen. Leeftijd, geslacht en welke basketbalvorm zij spelen. Vervolgens kregen zij 24 of 48 stellingen te zien die betrekking hebben op hun sport(en). De stellingen zijn overgenomen uit het onderzoek van Van der Roest (2015). Vijf van de zeven thema's die Van der Roest (2015) onderzocht kunnen ook worden toegepast in dit onderzoek. De vijf thema's die inclusief bijbehorende stellingen overgenomen zijn zijn:

- Onafhankelijkheid
- Verantwoordelijkheid
- Sociaal
- Kwaliteit
- Affectieve commitment

Elk thema werd bevraagd aan de hand van vier of zes stellingen waarop respondenten middels een vijfpuntsschaal konden reageren. Deze schaal loopt van 1 helemaal mee oneens tot 5 helemaal mee eens. Eventueel negatief geformuleerde vragen zijn bij het verwerken van de resultaten omgepooled. De verschillende stellingen per thema zijn te vinden in de bijlage.

Uiteindelijk hebben 268 basketballers de online enquête ingevuld. Hiervan spelen 9 mensen 3x3 basketbal, 187 spelen 5 tegen 5 basketbal en 72 spelen beide basketbalvormen.

De betrouwbaarheid van deze vragen was in drie van de vijf gevallen lager als de gestelde norm van een Cronbach's Alpha 0.7. Onafhankelijkheid ($\alpha=0,63$), verantwoordelijkheid ($\alpha=0,77$), sociaal ($\alpha=0,66$), kwaliteit ($\alpha=0,66$), affectief commitment ($\alpha=0,88$). De vragenlijst is in eerdere

onderzoeken al wetenschappelijk gevalideerd en de verschillende Cronbach's Alpha's liggen dicht bij elkaar. Er is daarom gekozen om de verschillende vragen wel samen te nemen tot één thema bij het analyseren van de resultaten.

3.2.4. Reflectie

Het is belangrijk om te realiseren dat aan elke vorm van dataverzameling verschillende beperkingen hangen. Ook in dit onderzoek zijn een aantal beperkingen.

Allereerst is er tijdens de participerende observaties alleen geobserveerd tijdens winter tour evenementen. De sfeer, zo wordt ook beschreven in de verschillende interviews, is tijdens deze toernooien toch anders omdat deze evenementen binnen plaats vinden in plaats van buiten. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het interpreteren van de data die verkregen zijn uit de participerende observaties.

Daarnaast is het belangrijk om te realiseren dat ik als onderzoeker ook een basketballer ben. Dit heeft zowel voordelen als mogelijke valkuilen. Het kan een voordeel zijn dat ik al ervaring heb binnen het 5 tegen 5 basketbal en daardoor de gevonden data uit de participerende observaties bij het 3x3 basketbal goed kon vergelijken met het 5 tegen 5 basketbal. Tegelijkertijd loop ik als onderzoeker het risico dat ik gebiased ben omdat ik al eerdere ervaringen heb binnen het basketbal. Hier moet wel bij worden opgemerkt dat ik zelf voor mijn onderzoek nog nooit eerder 3x3 basketbal gespeeld had en hier dus ook zonder voorkennis in kon stappen.

Nog een beperking is het beperkte aantal respondenten dat alleen 3x3 basketbal speelt. Deze doelgroep is relatief klein binnen de Streetball Masters en slechts negen 3x3 basketballers hebben de enquête ingevuld. Basketballers die alleen 3x3 basketbal spelen (straatbasketballers) worden in dit onderzoek alleen gerepresenteerd door de twee straatbasketballers die meegewerkt hebben aan de semigestructureerde interviews.

In dit onderzoek is er verder gebruik gemaakt van een mixed methods onderzoeksmethoden. Hier zal ik nu kort op reflecteren. Het gebruik van zowel kwalitatieve data (observerende participatie en semigestructureerde interviews) als kwantitatieve data (enquêtes) heeft elkaar in dit onderzoek versterkt en meer inzicht gegeven in het 3x3 basketbal. Zo kon er bijvoorbeeld dankzij het gebruik van zowel kwantitatieve data als kwalitatieve data gesteld worden dat basketballers die 3x3 basketbal spelen zich wel met elkaar verbonden voelen maar dat het type binding verschilt met het 5 tegen 5 basketbal. Uit de enquêtes blijkt namelijk dat basketballers die 3x3 basketbal spelen zich minder met elkaar en het 3x3 basketbal verbonden voelen dan basketballers die 5 tegen 5 basketbal spelen. Dit terwijl uit de semigestructureerde interviews blijkt dat basketballers die 3x3 basketbal spelen juist deelnemen aan 3x3 basketbal vanwege het sociale aspect. De conclusie die hieruit getrokken kon worden, dankzij het gebruik van beide methoden, is dat de aard van de binding anders is.

Ik wil het gebruik van mix methods dan ook aanraden aan andere onderzoekers, omdat dit een extra perspectief toevoegt aan je onderzoeksmethoden die je kan helpen bij het beantwoorden

van je hoofd- en deelvragen. Hierbij is het echter wel van belang dat er goed gekeken wordt naar de hoofd- en deelvragen en of het gebruik van mix methods dan ook daadwerkelijk bij kan dragen aan het beantwoorden van deze vragen. De gebruikte methoden moeten wel aansluiten bij dat wat je onderzoekt.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken. Als eerste worden de kwalitatieve data besproken: de resultaten van de interviews en de participerende observaties. Dit zal gebeuren aan de hand van de vijf thema's die zijn gevonden:

- Het spelletje 3x3 basketbal
- 3x3 basketbal als (lifestyle) evenement,
- Structuur en vrijheid,
- Inbedding 3x3 basketbal
- Mogelijkheden 3x3 basketbal.

Nadat deze vijf thema's zijn besproken worden de resultaten uit de kwantitatieve data, de enquête, besproken. Beide resultaten secties zullen in het volgende hoofdstuk samen worden genomen en worden geanalyseerd met behulp van de literatuur en verschillende theoretische concepten.

4.1 Kwalitatieve resultaten

Nu worden de gevonden thema's uit de kwalitatieve onderzoeksmethodes (de interviews en participerende observaties) besproken.

4.1.1. Het spelletje 3x3 basketbal

In dit thema zullen eerst de verschillen met het 5 tegen 5 basketbal toegelicht worden aan de hand van het spelregelboekje van de internationale basketbal federatie (FIBA, z.j.). Daarna zal aan de hand van uitspraken van respondenten beschreven worden hoe basketballers het spelen van 3x3 basketbal ervaren.

Dat 3x3 basketbal echt als een andere sport gezien kan worden komt vooral tot uiting in het verschil in regels en de organisatievorm die 3x3 basketbal ten opzichte van het reguliere 5 tegen 5 basketbal kent. Zoals eerder al omschreven wordt 3x3 basketbal gespeeld op een half veld met maar één basket. Daarnaast is er veel meer fysiek contact geoorloofd dan bij 5 tegen 5 basketbal, wordt er met een andere bal maat gespeeld en kent de schotklok nog maar twaalf seconden in plaats van vierentwintig. Verder tellen scores nog maar voor één punt in plaats van twee en krijg je voor een score van achter "the arc" nog maar twee in plaats van drie punten.

Waar je bij 5 tegen 5 basketbal met enige regelmaat de bal uitneemt op de achterlijn (na een uitbal of score) of de zijlijn (na een uitbal) gebeurt dit bij 3x3 basketbal niet. De bal wordt altijd gecheckt op de top van "the arc" of na een score direct onder de basket uitgenomen binnen de no charge zone. Dit mag zowel dribbelend als passend gebeuren. Vooral het direct uitnemen onder de basket zorgt voor meer snelheid in het spel omdat spelers niet langer eerst achter de achterlijn hoeven te stappen voordat zij het spel continueren. Het 3x3 basketbal kent ook geen persoonlijke fouten maar alleen nog maar teamfouten. Een speler kan dus onbeperkt persoonlijke fouten maken in een wedstrijd. Hiermee benadeelt hij echter wel zijn team omdat

de tegenstander na zes teamfouten standaard twee vrije worpen krijgt en na negen teamfouten standaard twee vrije worpen en balbezit. Bij een sprongbal situatie gaat in het 5 tegen 5 basketbal de bal altijd beurtelings naar één van beide teams, bij 3x3 basketbal krijgt altijd het verdedigende team balbezit.

Ook de organisatie van 3x3 basketbal verschilt van die van het reguliere 5 tegen 5 basketbal. Zo worden er geen losse wedstrijden gespeeld van vier keer tien of twaalf minuten maar wordt 3x3 basketbal altijd in toernooivorm gespeeld. Officiële wedstrijden tijdens toernooien duren tien minuten of totdat één van beide teams als eerste eenentwintig punten heeft gehaald (FIBA, z.j.).

Door de verschillen tussen 3x3 en 5 tegen 5 basketbal ervaren spelers het spelen ook op een andere manier. Een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal speelt geeft aan wat in zijn ogen het verschil is tussen het spelen van 3x3 en 5 tegen 5 basketbal.

“3x3 is gewoon veel vrijer en daar staat elke game op zich. Ja je hebt wel kleine spelletjes die je kan spelen maar het is toch wel vooral vrij spelen en gewoon plezier hebben, natuurlijk heb je ook bij 5 tegen 5 plezier maar dat is wel een verschil in beleving en hoe je zelf ook speelt dus ja daar zit het verschil in.”

Volgens de respondenten is er meer vrijheid en je kan meer doen wat je zelf graag wilt doen bij 3x3 basketbal. Je raakt een stuk vaker de bal aan dan in een 5 tegen 5 wedstrijd dus het is eigenlijk niet mogelijk om je tijdens het spel te verstoppen. Elk teamlid moet meedoen en zijn of haar bijdrage is ook significant groter dan bij het 5 tegen 5 basketbal. Eén van de NBB medewerkers, die zelf 5 tegen 5 basketbal speelt en af en toe ook meedoet met 3x3 basketbal, geeft met de uitspraak hieronder aan welke invloed het spelen met zes spelers op het veld heeft voor de beleving van 3x3 basketbal.

“Met 3 tegen 3 ben ik veel agressiever dan met 5 tegen 5. Dus krijg je ook meer schotpogingen op doel en het gevoel dat je bijdrage in het team groter is.”

3x3 gaat, volgens de respondenten, ook een stuk sneller dankzij de schotklok van twaalf seconden. Hierdoor moet je als ploeg binnen twaalf seconden een schotpoging doen en bij het spelen merk je duidelijk dat je daardoor behoorlijk de vaart moet hebben in de aanval.

Doordat je slechts 3 tegen 3 speelt is er ook meer ruimte voor de 1 tegen 1 en is het voor spelers dus belangrijk dat ze goed 1 tegen 1 kunnen aanvallen maar vooral ook verdedigen. De respondenten beschrijven dat je meer op jezelf bent aangewezen in de verdediging en je kan minder hulp van anderen verwachten dan bij het 5 tegen 5 basketbal. Onderstaande uitspraak komt van een speler van het nationaal 3x3 team die ook in het 5 tegen 5 professioneel actief was.

“Het is ook nog een uitdaging om zeg maar ik ben groter en het kan ook zijn dat ik op een kleintje kom te staan die op de top staat en dan moet ik hem proberen te stoppen. Dus dat maakt het ook wel vet en dat maakt het een echte uitdaging. Bij 5-5 kan je veel

meer terugvallen op je helpside en hier is het gewoon zo van je staat er veel meer alleen voor.”

Er wordt bij 3x3 basketbal ook veel meer op de mismatch gespeeld. Dit houdt in dat je ervoor probeert te zorgen dat je een kleine snelle speler tegenover een grote langzame speler laat aanvallen vanaf buiten de cirkel zodat deze er op snelheid langs kan. Of je laat juist een grote speler dichtbij de basket tegenover een kleine speler spelen zodat hij met zijn lengte en kracht makkelijk over de kleinere speler heen kan gooien. Het gebruik van mismatches is in het 3x3 basketbal veel effectiever en daardoor is het spel ook minder geschikt voor kleinere spelers.

Dat 3x3 basketbal minder geschikt is voor kleinere spelers werd ervaren tijdens de participerende observaties. Een teamgenoot was relatief klein voor een basketballer, 1,70 meter lang. Hij merkte op dat hij aanvallend nog wel mee kon komen maar verdedigend constant in de problemen kwam als teams hun lengte overwicht tegen hem gebruikte. Iets waar hij in het 5 tegen 5 basketbal geen last van heeft. Dit kwam ook doordat er een stuk fysieker gespeeld mag worden bij 3x3 basketbal. 3x3 basketballers hebben het meeste voordeel als ze wel fysiek sterk zijn maar ook nog behendig met de bal.

Het fysiek spelen is een belangrijk onderdeel van 3x3 basketbal. Er is door de soepelere regels meer geoorloofd dan in het 5 tegen 5 basketbal en dat zorgt ook dat het spelen anders wordt beleefd. Spelers hebben het gevoel dat ze het zelf mogen “uitvechten” op het veld zonder teveel bemoeienis van de scheidsrechters. Onderstaande uitspraak komt van een voor mij bekende 3x3 scheidsrechter die na mij te hebben gefloten tijdens mijn eerste 3x3 wedstrijd onderstaande opmerking maakte.

“Lekker he, 3x3. Geen gezeur geen gezeik, gewoon lekker hard fysiek gaan!”

Een aantal respondenten gaf wel aan dat het niveau van de scheidsrechters behoorlijk kan verschillen per toernooi en dat er ook veel 5 tegen 5 scheidsrechters rondlopen bij toernooien van de Streetball Masters. Dit komt dan niet altijd het spel ten goede. Sommige 5 tegen 5 scheidsrechters grijpen te snel in in hun ogen en zouden meer de ruimte moeten laten aan de spelers om het zelf uit te vechten. Overigens geven wel bijna alle respondenten aan dat het niveau van de scheidsrechters het laatste jaar is toegenomen en dat je ziet dat de scheidsrechters steeds ervarener raken en daardoor beter weten waar ze de grens trekken bij het affluiten van een actie. Een ervaren 3x3 scheidsrechter zegt over het fluiten van 3x3 basketbal het volgende.

“Ik zelf communiceer nog net wat meer met de spelers dan bij de 5 tegen 5 omdat je gewoon meer mag dus dat moet je heel goed managen. Bij 5 tegen 5 zullen ze toch sneller zeggen “ja scheids, dat is een fout” waardoor je dus net iets sneller fluit omdat de acceptatie minder is. En bij 3x3 weet iedereen van ja je mag gewoon hard spelen en dat word in principe door beide teams wel geaccepteerd maar dan is het aan jou de taak als scheidsrechter welke grens hanteer je en goed te kijken naar het acceptatie niveau van beide teams.”

In zijn ogen is het acceptatie niveau hoger bij het 3x3 basketbal en komt dit voort uit het feit dat de regels soepeler zijn en spelers hier rekening mee houden. Deze ervaring werd ook opgedaan bij de participerende observaties. Het 3x3 basketbal was merkbaar harder en fysieker dan het 5 tegen 5 basketbal, tegenstanders pakken je vaker vast en je hebt zelf ook meer mogelijkheden om een ander bijvoorbeeld opzij te duwen. Echter ondanks het fysieke spel wordt er zelden tot nooit over gesproken tegen de scheidsrechters.

Het laatste punt wat belangrijk was voor het spelen van 3x3 basketbal was de locatie. 3x3 basketbal is eigenlijk een buiten sport maar wordt door de weersomstandigheden in Nederland ook weleens binnen gespeeld. Hierbij ervaren spelers tijdens het spelen vooral praktische verschillen. Een van de straatbasketballers merkt het volgende op.

“Ik denk dat de meeste basketballers die bij een vereniging spelen liever in de zaal spelen. Omdat je dan geen wind hebt, en als je de bal goed released dan gaat ie erin. Je hebt geen regen, je hebt geen gladde vloeren. Het is professioneel en op straat is dat het toch nooit echt. Je kan nooit echt je weet niet, je hebt altijd een windvlaag en die kan een bal erin laten gaan of eruit laten gaan. En dat is voor de spelers die echt willen winnen best vervelend.”

Vooraf de omstandigheden buiten zijn praktisch gezien niet altijd geweldig omdat je nu eenmaal te maken hebt met wind, regen, kou en verschillende ondergronden. Daartegenover staat, volgens de respondenten, dat de sfeer en beleving van het buiten spelen ervoor zorgen dat 3x3 basketbal echt een speciale beleving kan zijn.

3x3 basketbal wordt altijd gespeeld in toernooivorm en een 3x3 toernooi is een evenement en een evenement is qua beleving al anders als een wedstrijd. In het volgende thema zal hier dieper op worden ingegaan.

4.1.2. 3x3 basketbal als (lifestyle) evenement

Het volgende thema wat uit de data naar voren kwam is 3x3 basketbal als (lifestyle) evenement. 3x3 basketbal kent een andere beleving als het 5 tegen 5 basketbal. Bij 3x3 basketbal wordt er altijd in toernooivorm gespeeld en elk toernooi is een op zichzelf staand evenement. Doordat deze manier van organiseren anders is als het reguliere 5 tegen 5 basketbal is de beleving van 3x3 basketbal ook anders. Hieronder wordt eerst beschreven hoe deze belevingen van elkaar verschillen. Daarna wordt er ingegaan op wat dit betekent voor de binding die spelers onderling ervaren.

Onderstaande uitspraak van een basketbalster die zowel 3x3 als 5 tegen 5 speelt laat zien hoe basketballers het spelen op een 3x3 basketbal toernooi ervaren.

“dan is het gewoon een beetje lekker met elkaar kletsen. En dan kan het over basketbal gaan, maar dan kan het ook over hele andere dingen gaan, privé of iets. En nou of je gaat even wat eten of even wat drinken halen bij de supermarkt of iets. Dat kan ook

soms wel. En van de zon genieten als die er is. Een beetje hangen gewoon. [...] even bij iemand anders kijken als je weet dat die er is of dat soort dingen. Maar je bent in ieder geval meestal met elkaar bezig of met andere mensen die we kennen.”

Het verschil tussen 5 tegen 5 en 3x3 basketbal wordt vooral gekenmerkt doordat 3x3 basketbal altijd echt een evenement is en dat bij voorbaat de beleving van een evenement al anders is als een wedstrijd zo merkt één van de medewerkers van de Nederlandse Basketball Bond op.

“Kijk het is toch een soort lifestyle event, of eigenlijk het is een event en dat is al anders dan een wedstrijd. Op een event ga je met elkaar om en die mensen hebben ook een bepaalde cultuur samen zonder dat mensen echt een cultuur willen creëren.”

Mensen hebben veel meer contact met elkaar en creëren toch samen een bepaalde sfeer of cultuur zonder dat deze echt opgelegd wordt. De sfeer laat zich het beste typeren door woorden als relaxt, urban vibe, gezellig en chill. Basketballers zijn van nature relaxte mensen volgens de respondenten. Dat komt ook naar voren in de manier waarop de 3x3 basketbal evenementen lopen. Tijdens de participerende observaties werd deze relaxte houding van basketballers ook ervaren. Beide bezochten toernooien kenden een vertraagde start en momenten waarop er geen scheidsrechters aanwezig waren bij de velden maar daar wordt weinig of niet over geklaagd, mensen wachten rustig af tot er gespeeld kan worden of starten soms zelfs zonder scheidsrechters.

3x3 basketbal kenmerkt zich ook door dat iedereen welkom is. Bij de vraag om 3x3 basketballers te typeren geven alle respondenten in eerste instantie een soort gelijk antwoord. Onderstaande uitspraak komt van een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 speelt en verwoordt goed wat ook de overige respondenten aangeven.

“Ik denk sowieso dat de cultuur binnen basketbal heel multicultureel is. Bij 5 tegen 5 heb je één team tegen een ander team en op zo'n toernooi [3x3 basketbal] lopen heel veel teams door elkaar van verschillende leeftijdsklasse en ik denk dat daar het verschil inzit. En de sfeer is gewoon heel anders dan bij zo'n wedstrijd [5 tegen 5 basketbal]. Ja de cultuur van de mensen is gewoon wat gemoedelijker en chiller.”

De mensen zijn heel divers en iedereen loopt door elkaar, het is eigenlijk niet mogelijk om echt een specifiek type mens te omschrijven wat nu 3x3 basketbal speelt. Iedereen is welkom en met iedereen is het gezellig volgens de respondenten. Onderstaande uitspraak komt van een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal speelt.

“Ik speel met 3 andere vrienden terwijl we bij 2 verschillende clubs spelen dus dat is ook leuk. Daardoor chill je gewoon buiten het veld en dat is ook leuk en dat is wel die hele beleving, de sfeer rondom het basketbal heen maakt het verslavend en zorgt ervoor dat je meer wil spelen.”

Veel 5 tegen 5 basketballers gebruiken de 3x3 toernooien als samenkommoment met hun vrienden en vriendinnen. Een Streetball Masters toernooi wordt voor hun vooral gebruikt om een dagje weg te zijn met hun vrienden en vriendinnen en ondertussen te kunnen basketballen. 5 tegen 5 basketbal speel je met je teamgenoten en 3x3 doe je eigenlijk meer met vrienden of vriendinnen, dat is de conclusie die een aantal respondenten trekken. De belangrijkste reden die respondenten hiervoor geven is dat je bij een 5 tegen 5 basketbalteam een groep van tussen de acht en de twaalf mensen bij elkaar hebt en dat je altijd een betere klik hebt met de een dan met de ander. Als je met vier mensen gaat heb je toch al snel de vier mensen waar je het meest mee omgaat. Daarnaast ben je bij het 3x3 toernooi de hele dag aanwezig en niet de hele tijd aan het basketballen dus dan ben je grotendeels aangewezen op je teamgenoten om je buiten basketbal te vermaken. Het is dan ook fijn als dit vrienden of vriendinnen van je zijn.

3x3 basketballers hebben niet alleen met hun teamgenoten meer sociaal contact maar ook met hun tegenstanders en andere aanwezigen bij de 3x3 basketbaltoernooien zoals ook uit onderstaande uitspraak van een NBB medewerker blijkt.

“Een 3x3 speler heeft bij die toernooien veel meer interactie met anderen dan bij 5 tegen 5. Dat is meer uit eigen ervaring als ik zelf moet spelen dan spreek ik de tegenstander eigenlijk nooit. Misschien nog even in de kantine na afloop eventjes maar dat is meer een formele zaak van “goed gespeeld” en dan ga je weer naar huis.”

Vanuit de participerende observaties was dit opvallend tijdens de toernooien. Verschillende spelers komen echt samen om een gezellige dag te hebben. Tijdens het spelen gaat het er altijd hard aan toe en wil iedereen heel graag winnen maar na de wedstrijd loop je weer gezellig met elkaar te kletsen. Gezelligheid en spelen voor je plezier is dan ook een belangrijk onderdeel van een 3x3 basketbal evenement volgens de respondenten. Voor scheidsrechters is dit eigenlijk niet anders, zo blijkt uit onderstaande uitspraak van een scheidsrechter die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal fluit.

“Ik kom daar meer voor de gezelligheid. Als ik daar op het veld sta sta ik daar net iets meer ontspannen als bij de 5 tegen 5 maar dat komt omdat ik daar ben voor de gezelligheid en bij de 5 tegen 5 ja dan is mijn prestatie gehalte net iets hoger.”

Het mag duidelijk zijn dat veel spelers maar ook scheidsrechters 3x3 basketbal als een gezellig dagje uit ervaren. Hierin is 3x3 basketbal dus echt een evenement en niet een wedstrijd die op zichzelf staat zoals we dat kennen in het 5 tegen 5 basketbal.

3x3 basketbal evenementen zijn meer dan basketbal alleen, dit blijkt ook uit onderstaande uitspraak van de projectleider 3x3 basketbal van de Nederlandse Basketball Bond

“Voor veel spelers is 3x3 basketbal juist aantrekkelijk door heel de setting er omheen eigenlijk. En door heel de vibe er omheen. Dat betekent ook gewoon buiten en dat betekent ook gewoon met muziek erbij en met side events, show en dat soort zaken. Dat is wel wat er eigenlijk gewoon bij hoort.”

3x3 basketbal is dus meer dan basketbal alleen en gaat juist ook om alles wat er buiten het spelletje om georganiseerd wordt en de sfeer die wordt gecreëerd tijdens de toernooien. Een belangrijke factor in deze sfeer is de locatie waar het toernooi gehouden wordt. Daarbij is er één heel duidelijk verschil te beschrijven en dat is of er binnen of buiten gespeeld wordt. De uitspraak van een straatbasketballer die hieronder is weergegeven geeft mooi weer hoe het verschil tussen binnen of buiten gekenmerkt kan worden.

“De vibe, de sfeer is toch anders. Je bent omringd door muren, je bent omringd door steen je hebt een dak boven je hoofd. Er is geen blauwe lucht, er is geen zonnetje dat doorbreekt. En dat doet toch iets met mensen, dat merk je echt.”

Vooraf het buiten spelen maakt de sfeer bij het 3x3 basketbal zoals ook duidelijk wordt uit de quote hierboven. De zon zorgt ervoor dat mensen blij worden, mensen krijgen een zomergevoel en dat is altijd een positieve factor zo wordt gesteld door de respondenten. Onderstaande uitspraak van een straatbasketballer geeft een mooie beschrijving van wat het buiten spelen kan doen voor je beleving van sport.

“Vrolijk en chill, al heb je nog zo klote gespeeld als je na je wedstrijd die je met 21 punten hebt verloren lekker in de zon zit met een drankje dan ben je gelukkig. Ja, dan baal je even van je wedstrijd maar dan is het wel van we hebben echt een leuke dag gehad, het was echt relaxt. Heb je dat in een zaal en verlies je al je wedstrijden met 21 punten dan heb je gewoon een kutdag.”

Buiten of binnen spelen kan dus een hoop schelen vooral vanwege de zon die ook in bovenstaande quote weer een belangrijke factor blijkt. Wat het buiten spelen ook aantrekkelijk maakt is dat er veel meer aanloop is van mensen die eigenlijk niks te maken hebben met basketbal maar een evenement zien en even langs komen om te kijken. De meeste 3x3 toernooien worden gehouden in de binnenstad waardoor er ook veel aanloop is van bijvoorbeeld winkelend publiek. Het zorgt ervoor dat er mensen naar het basketbal komen kijken die nooit een sporthal binnen zouden gaan.

Binnen of buiten spelen kan dus een enorm verschil maken maar in Nederland is men toch gebonden aan dat het weer niet altijd even goed is en dat er ook binnen gespeeld moet worden. De locatie en de aankleding van die locatie is ook van invloed op de sfeer, hoewel deze factor minder belangrijk lijkt te zijn dan de factor binnen of buiten. De aankleding om het toernooi heen bestaat vooral uit een DJ, beachflags, boarding rond de velden, standjes met kledingverkoop en eten en dat soort dingen. Onderstaande uitspraak komt van een straatbasketballer en heeft betrekking op de aankleding van de Streetball Masters toernooien.

“Op een gegeven moment kwamen ze met beachflags, banners en luchtpoppen en een dj en werd het helemaal feestelijk aangekleed. Ja dat trekt mensen gewoon aan en dan wordt het ook drukker om het veld heen. Ja een heel andere wereld is dat.”

Ook in de sporthal lukte het de Nederlandse Basketball Bond goed om alles zo aan te kleden dat het echt de sfeer van 3x3 basketbal uitstraalde tijdens de Streetball Masters winter tour. Verschillende deelnemers en respondenten waren zeer tevreden met de sfeer maar gaven tegelijk ook aan dat het nooit aan de sfeer buiten kan tippen. Binnen draait het automatisch meer om basketbal en zit je toch min of meer opgesloten.

Naast dat buiten en binnen een belangrijke factor is voor het bepalen van de 3x3 basketbal sfeer is ook de locatie zelf een factor. Sporthallen en verschillende locaties buiten verschillen namelijk ook van elkaar. Bij sporthallen is het moeilijk om te zeggen wat nu de belangrijkste factor is. Bij buitenlocaties lijkt een grote aanloop van publiek van belang. Hierbij geldt meestal hoe dicht de speellocatie bij het centrum ligt hoe beter de sfeer.

Laatste punt van aandacht is hoe respondenten hun binding of lidmaatschap bij het 3x3 basketbal ervaren. Dit is vooral belangrijk omdat 3x3 basketbal toernooien als evenementen die op zichzelf staan worden gezien. Op de vraag of 3x3 basketbal ook een lidmaatschapsvorm kent geven de meeste basketballers een eenduidig antwoord. Onderstaande uitspraak komt van een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal heeft gespeeld en geeft goed weer hoe de andere respondenten denken over een mogelijk 3x3 basketbal lidmaatschap bij de Nederlandse Basketball Bond.

“Nee totaal niet. Lidmaatschap is ook volgens mij dat je meer contributie betaalt en dat je gaat betalen om mee te doen of wat dan ook.”

3x3 basketballers ervaren bij deelname aan de Streetball Masters geen vorm van lidmaatschap van de Nederlandse Basketball Bond. Ook het tegenwoordig verplicht aanmelden voor de online community (3x3planet) wordt niet gezien als een vorm van lidmaatschap. Eén straatbasketballer geeft aan dat de laagdrempeligheid van 3x3planet ervoor zorgt dat het niet lijkt op een lidmaatschap bij de NBB.

“Nee dat is, dat is sowieso anders. Kijk bij de NBB kan je niet zomaar inschrijven dat moet officieel via een club. Bij 3x3planet kan iedereen zich gewoon aanmelden, of je er nu wel of niet voor kiest om mee te doen of welke toernooien je meedoet.”

3x3planet als een soort van lidmaatschap wordt door sommige respondenten wel als een goed idee beschouwd. Vooral het feit dat iedereen dan lid kan worden en de drempel heel laag is spreekt hen aan. Op deze laagdrempeligheid en het feit dat iedereen de mogelijkheid krijgt om zich aan te melden en mee te doen met 3x3 basketbal wordt verder ingegaan bij het volgende thema.

4.1.3. Structuur en vrijheid

Bij dit thema zal er verder ingegaan worden op de ontstane structuur binnen het 3x3 basketbal maar ook de grotere vrijheid die basketballers ervaren bij het spelen van en deelnemen aan 3x3 basketbal evenementen.

3x3 basketbal komt zoals eerder al besproken oorspronkelijk van de straat waar het al jaren onder de naam 'streetball' of 'straatbasketbal' gespeeld wordt. 3x3 basketbal is een georganiseerde vorm van straatbasketbal zoals de projectleider 3x3 basketbal bij de Nederlandse Basketball Bond ook aangeeft met onderstaande uitspraak. Deze uitspraak was een reactie op de vraag of 3x3 basketbal nog overeenkomsten of verschillen kent met het straatbasketbal waar het vandaan komt.

“Ja streetball is echt veel losser, veel minder regels en 3x3 basketbal is toch wel echt gericht vanuit FIBA om een aparte discipline te worden met aparte regels [...] Het is eigenlijk een soort van georganiseerde versie van het streetball met daarin ook vooral mondiale regels. Terwijl bij streetball natuurlijk op elk pleintje en in elke buurt je andere regels kan toepassen.”

Een belangrijke verandering die respondenten benoemen is de overgang van het echte straatbasketbal waarbij er nog weinig structuur bestond naar een structuur die steeds meer begint te lijken op 5 tegen 5 basketbal maar waarbij wel kenmerken van het straatbasketbal behouden blijven. Een van die veranderingen zijn de regels die de FIBA wereldwijd heeft ingevoerd en die het 3x3 basketbal op de straat niet kende. Onderstaande uitspraak is van een straatbasketballer die aangeeft dat door deze verandering in regels het echte straatbasketbal er wel een beetje af is.

“3x3 is natuurlijk zeker met de nieuwe FIBA regels zo gereguleerd dat het street er voor mij wel af is.”

Dit gevoel hebben meer respondenten en dit komt niet alleen maar door de regels die structuur aanbrengen in het spel maar ook door de manier van spelen en het type spelers wat mee gaat doen aan 3x3 basketbal. Steeds meer 5 tegen 5 basketballers weten de weg naar de 3x3 basketbal toernooien te vinden en dat zorgt ervoor dat het profiel van de 3x3 basketballer ook aan het veranderen is zoals hieronder ook uit een uitspraak van een straatbasketballer blijkt.

“Rough, ja dat waren echte straatbasketballers, en nu zijn het in mijn waarneming veelal zaalbasketballers die in de winter competitie spelen en in de zomer bezig willen blijven. In elk geval zijn dat de teams die vaak winnen.”

Zoals in bovenstaande citaat te lezen zijn het de laatste jaren vooral zaalbasketballers die meedoen. Bij de Nederlandse Basketball Bond merken ze ook dat de doelgroep van het 3x3 basketbal aan het veranderen is. Een bondsmedewerker zegt daar het volgende over.

“Toen [2010] had ik gezegd de 3x3 speler is veel op straat aanwezig, heeft een Urban achtergrond, vooral uit grote steden met een allochtonen afkomst. Euhm.. geen competitie spelend lid. Maar nu zijn het vooral ook 5 tegen 5 basketballers die al lid zijn. Ik weet niet de cijfers uit mijn hoofd maar volgens mij is 70 of 80 procent van de tour deelnemers al lid en die spelen al competitie.”

3x3 basketbal wordt dus steeds meer een sport die gedaan wordt door 5 tegen 5 basketballers die in de zomer geen 5 tegen 5 competitie kunnen spelen en dan 3x3 toernooien gaan bezoeken om bezig te blijven. Tijdens de participerende observaties bij de Streetball Masters viel het ook op dat een groot gedeelte van het deelnemersveld uit 5 tegen 5 basketballers bestond. Weinig teams bestonden echt uit straatbasketballers en hoe verder het toernooi vorderde hoe meer senioren teams bestonden uit heren en dames die gewoon 5 tegen 5 spelen in de promotiedivisie, het op één na hoogste niveau van Nederland.

De reden dat 5 tegen 5 basketballers zoveel winnen in de 3x3 competitie wordt volgens verschillende respondenten verklaard door het feit dat zij een betere opleiding hebben, efficiënter basketballen en tactisch sterker zijn. 3x3 basketballers of straatbasketballers zijn creatiever, doen meer trucjes voor de show en dat soort dingen. Het doen van meer trucjes wordt door de twee straatbasketballers omschreven als minder effectief en dus minder goed als je wilt winnen. Zo wordt in onderstaande uitspraak van een straatbasketballer omschreven dat minder creatief en vooral slim basketbal beter basketbal is.

“Als je vroeger die vraag stelde dan was dat toch het creatieve. Het creatieve, die vrijheid in wat je wilde laten zien op het veld. Alleen dat is nu toch iets minder want als je nu zo speelt wordt je gewoon van het veld gespeeld omdat iedereen gewoon slimmer speelt en beter, ja gewoon beter speelt.”

Straatbasketbal en 5 tegen 5 basketbal lijken wat betreft structuur en creativiteit behoorlijk tegenover elkaar te staan. Kijkend naar de uitspraken die verschillende respondenten gedaan hebben over 5 tegen 5 basketbal kan deze sport beschreven worden met woorden als structuur, discipline en verplichtingen terwijl straatbasketbal gaat over vrijheid, creativiteit en impulsief. Een straatbasketballer beschrijft de beide settings en hoe 3x3 basketbal daar eigenlijk op dit moment precies tussenin zit.

“Er gebeuren dingen spontaan het is creatief ze dragen kleding die je in 5 tegen 5 al niet zou zien. 5 tegen 5, het andere uiterste daar draag je allemaal hetzelfde tennuetje met een netjes nummer erop in je mooie basketbalschoenen. Bij het 3x3 basketbal en 5 tegen 5, dat keiharde gangster gedoe en hiphop dat hoef je daar niet te doen, dat past er niet bij. En het impulsieve dat past daar ook niet bij, het moet allemaal georganiseerd en gestructureerd. En het 3x3 dat zit daar tussen in.”

Het 3x3 basketbal zou dus eigenlijk tussen deze beide vormen van basketbal inzitten en een soort mix zijn. Dit zorgt ervoor dat zowel voor straatbasketballers als 5 tegen 5 basketballers de sport interessant is en een (extra) optie biedt om te basketballen.

Voor de laagdrempeligheid van 3x3 basketbal is een belangrijk element zo blijkt ook uit onderstaande uitspraak van de projectleider 3x3 basketbal.

“Daarnaast is het ook gewoon, omdat het vanuit die streetball cultuur is, ook laagdrempeliger. Bijvoorbeeld om eraan deel te nemen. Als je kijkt naar de streetball

masters toernooien waar alles is geregeld, je schrijft je gewoon in dus je betaalt wel inschrijfgeld maar je hoeft daar in principe vrij weinig voor te doen. Als je kijkt naar een verenigingscultuur dan moet je al bepaalde taken uitvoeren en gaan doen. Dat is in dit geval niet zo.”

3x3 basketbal wordt met minder mensen gespeeld en er zit voor de spelers weinig regelwerk aan deelnemen. Bij de Streetball Masters betaal je alleen het inschrijfgeld en verder wordt alles geregeld en hoef je geen taken uit te voeren zoals de quote hierboven ook beschrijft. Dit trekt ook mensen aan die geen behoefte hebben aan bijvoorbeeld een verenigingsstructuur en op deze manier kunnen ook zij basketballen. Voor de medewerkers van de Nederlandse Basketball Bond is dat ook een belangrijk punt van 3x3 basketbal.

“die laagdrempeligheid dat is natuurlijk heel belangrijk voor de NBB en uiteindelijk willen we voor iedereen die interesse heeft voor basketbal, basketbal kunnen aanbieden in wat voor vorm dan ook. Dus daar is 3x3 ook een onderdeel van.”

De regels en de organisatievorm van het 3x3 basketbal dragen bij aan het laagdrempelige en vrijblijvende karakter van de sport. Zo hoef je geen lid te zijn van de Nederlandse Basketball Bond en kan je elk toernooi weer opnieuw kiezen of je wel of niet deelneemt. Ook degenen met wie je deelneemt staan niet vast en je kan ieder toernooi weer kiezen met wie je wil samen spelen.

Nog een belangrijk kenmerk van de vrijheid/vrijblijvendheid van 3x3 basketbal is de vrijheid die je hebt als speler en als team. 3x3 basketbal wordt namelijk gespeeld zonder coach. Dit zorgt ervoor dat spelers enkel en alleen op zichzelf en hun medespelers zijn aangewezen en dat zie je op verschillende manieren terug. Zo wordt er, zeker op nationaal niveau, een stuk minder warm gelopen als bijvoorbeeld in het 5 tegen 5 basketbal. De reden die hiervoor gegeven wordt is dat spelers het niet zo serieus nemen en doen wat ze zelf willen omdat er toch geen coach is die zegt dat ze moeten warm lopen.

“En bij 5 tegen 5 basketbal, je hebt een coach aan de zijkant en als jij niet vanaf de eerste sprongbal je best doet dan zit je aan de kant. Dus ja, als jij zegt coach ik ben nog niet warm ik kan nog even niet verdedigen hoor, even volgende play. En met 3x3 kom je daarmee weg”

In bovenstaande quote van een straatbasketballer wordt de rol van de coach ook mooi geschetst en hoe die dus ook ontbreekt bij 3x3 basketbal. Je kan vrijer spelen en meer zelf bepalen hoe en wat je doet.

De insteek van de FIBA is ook om ervoor te zorgen dat iedereen in principe de mogelijkheid heeft om door te stromen naar een WK. Het motto van de FIBA voor 3x3 basketbal is *“from the streets to the world stage”*. In onderstaande uitspraak van een NBB medewerker wordt duidelijk hoe belangrijk het voor de FIBA is dat iedereen in potentie de mogelijkheid heeft om op een laagdrempelige manier door te stromen naar de wereld top.

“En zij willen zeg maar de weg openhouden dat iemand van de straat in principe op een WK kan staan. En daarvoor hebben ze zeg maar regels opgesteld, die dat in elk geval stimuleren [...]. Ze willen eigenlijk voorkomen dat 5 tegen 5 topspelers 3x3 even erbij doen en daarmee de weg voor de straatspelers af kappen. Dat gebeurt toch wel, dat topspelers daar zeg maar actief zijn, maar die moeten dan wel op de straat beginnen.”

Uit deze uitspraak wordt direct ook duidelijk dat deze respondent denkt dat er uiteindelijk ook wel 5 tegen 5 topspelers zich met het 3x3 basketbal gaan bemoeien maar de FIBA heeft het in elk geval zo vorm gegeven dat iedereen op het laagste niveau moet beginnen waardoor de drempel om de top te halen voor de gemiddelde basketballer verlaagd wordt.

We hebben nu gelezen hoe de verandering in structuur en regelgeving van invloed is op de beleving van 3x3 basketbal en de doelgroep die 3x3 basketbal bereikt. Daarnaast wil de FIBA 3x3 basketbal ook op wereldniveau aanbieden en ervoor zorgen dat het voor iedereen vanaf de straat mogelijk is om dit wereldniveau te halen. 3x3 basketbal moet of is misschien al een vorm van basketbal die zijn eigen plek verworven heeft binnen het (reguliere) sportaanbod. Hoe deze inbedding plaatsvindt en ervaren wordt zal verder worden toegelicht in het volgende thema.

4.1.4. Inbedding 3x3 basketbal

Bij dit thema wordt er eerst gekeken naar de ontwikkeling van de sport 3x3 basketbal en de spelregels. Vervolgens zal er gekeken worden naar hoe 3x3 basketbal haar eigen plek verwerft in het basketbalaanbod. Als laatste wordt er gekeken naar welke gevolgen deze inbedding verder voor het basketbal heeft.

3x3 basketbal stamt af van het streetball of straatbasketbal en daar lijkt het nog steeds op, alleen zijn er nu wel regels gemaakt waaraan spelers zich moeten houden. Deels is dit gebeurd voor de veiligheid en deels om het spel leuker te maken zo vertellen vier respondenten. Een belangrijk onderdeel van de nieuwe regels is het fysieke spel wat bij 3x3 basketbal geoorloofd is. Onderstaande uitspraak geeft aan hoe 3x3 spelers dit fysieke element van 3x3 basketbal ervaren. Deze uitspraak werd gedaan door een speler die zowel 5 tegen 5 als 3x3 basketbal speelt.

“het is een beetje hoe er in het begin van de wedstrijd wordt gespeeld. Als daar al heel fysiek en lomp wordt gespeeld dan moeten scheidsrechters daar al ingrijpen en dan is er duidelijk wat wel en niet mag maar als het geleidelijk gebeurt dan is er wel gewoon een heel groot grijs gebied maarja dat is wel wat bij 3x3 past. Lekker doorspelen, bijna no blood no foul. maar zo gaat het wel, een beetje van de straat is dat.”

Er zijn bij 3x3 basketbal scheidsrechters die het spel onder controle houden en zorgen dat er niet te hard wordt gespeeld. Tegelijkertijd blijft wel het fysieke van de straatsport behouden en moeten spelers het in een fysieke strijd tegen elkaar afleggen op het veld. Het fluiten voor fouten is vooral om onveilige situaties te voorkomen maar tegelijkertijd levert het fysieke spel ook meer spektakel op volgens de respondenten. Het maakt de sport volgens een aantal

respondenten in elk geval een interessante kijksport omdat het er een stuk sneller door gaat dan bijvoorbeeld het 5 tegen 5 basketbal. Onderstaande uitspraak van de projectleider 3x3 basketbal bij de Nederlandse Basketball Bond geeft dat mooi weer.

“Daarbij wordt ook wel vanuit FIBA aangestuurd op dat het iets lossers is dan 5 tegen 5 basketbal. Ik denk met name ook om het spel wat aantrekkelijker te maken. Voor de kijker en voor de toeschouwer. Dat het spelletje wel gewoon continu door blijft gaan want daar moet je het natuurlijk ook wel van hebben van die snelheid. En als dan om de 2 seconden voor een fout wordt gefloten dan neemt de snelheid ook wel erg af natuurlijk.”

3x3 basketbal is wat betreft de regelgeving dus in eerste instantie aangescherpt om de veiligheid van spelers te waarborgen maar tegelijkertijd blijft het harde en fysieke van de straat er wel inzitten om ervoor te zorgen dat de sport spectaculairder wordt om naar te kijken.

De regels van 3x3 basketbal en de manier van spelen zijn volgens respondenten daadwerkelijk verschillend. Verschillende respondenten geven dan ook aan dat ze 3x3 basketbal als aparte sport of discipline zien. Een straatbasketballer zegt dat het puur een kwestie van tijd is totdat 3x3 basketbal echt erkend zal worden als serieuze sport.

“De ene wordt buiten gespeeld de andere binnen, je hebt met totaal andere spelers te maken en totaal andere speelstijlen. Totaal andere regels dus ik denk ook wel dat het gaat komen, op een gegeven moment moeten ze ook gewoon gaan erkennen dat het gewoon een aparte sport gaat worden.”

De meningen en visies van de verschillende respondenten lopen op dit gebied nogal uit één. Echter alle respondenten geven aan dat zij verwachten of nu al denken dat 3x3 basketbal en 5 tegen 5 basketbal al dusdanig verschillen dat zij als aparte disciplines gezien kunnen worden.

De Internationale Basketball Federatie doet volgens de respondenten als organisatie ook hard haar best om ervoor te zorgen dat 3x3 basketbal als aparte tak van basketbal gezien wordt. Dit doen ze bijvoorbeeld door een verschil in regels die gelden tijdens het spelen. Maar niet alleen in de regels zien we het verschil terug maar ook fysiek zijn er een hoop verschillen. Er wordt met een voor heren kleinere en voor dames zwaardere bal gespeeld, het veld bestaat ook echt maar uit één half basketbalveld en mag niet bestaan uit één volledig basketbalveld.

“FIBA is steeds strakker zeg maar aan het onderscheiden met 5 tegen 5. Een voorbeeld is het organiseren van een toernooi. Zodra FIBA er bij betrokken is kunnen we niet zeg maar dat we twee halvcourts aan elkaar plakken. Dan lijkt het 5 tegen 5, die velden moeten los of naast elkaar of een boarding er tussen.”

Uit bovenstaande uitspraak van een NBB medewerker blijkt duidelijk hoe FIBA er bovenop zit om ervoor te zorgen dat 3x3 onderscheiden wordt van 5 tegen 5 basketbal. FIBA houdt zo ook niet langer rekening met de 5 tegen 5 basketbal kalender bij het plannen van de 3x3 basketbal

kalender. Dit is ook weer bedoeld om ervoor te zorgen dat basketballers geforceerd worden om een keuze te maken voor één van beide disciplines.

Een belangrijk onderdeel waarop 3x3 basketbal zich onderscheidt van het 5 tegen 5 basketbal in haar organisatie is de 3x3planet die de FIBA gestart heeft. Via de online community kunnen alle basketballers wereldwijd zich aanmelden en zien welke 3x3 basketbal toernooien zij allemaal kunnen bezoeken. Spelers kunnen onderling vrienden worden en elkaar uitnodigen om samen deel te nemen aan geregistreerde toernooien. De uitspraak hieronder van de projectleider 3x3 basketbal geeft goed aan hoe de 3x3planet werkt en wat deze betekent voor de deelnemers.

“Vanuit heel de wereld worden eigenlijk alle 3-3 basketbal evenementen op dat platform weergegeven. [...] Als je een toernooi wint krijg je natuurlijk meer punten dan als je laatste wordt op het toernooi. Dat is een soort van ATP achtige ranking zoals bij tennis ook wel bekend is. [...] dat zorgt ook voor dat spelers op zoek gaan waar ze zo veel mogelijk rankingpoints kunnen verdienen. En ja op die manier kunnen ze klimmen binnen die ranking binnen de 3x3 planet, want als je hoog staat betekent dat ook dat je uiteindelijk deel kan nemen aan grotere toernooien. Dus aan world stage toernooien, waar FIBA het dan over heeft”

De 3x3planet kent ook een individuele ranking die te vergelijken is met de ATP ranking in het tennis. Spelers kunnen per toernooi punten verdienen per gewonnen wedstrijd en de plek die zij uiteindelijk op het toernooi behalen. Afhankelijk van het niveau op het toernooi leveren wedstrijden en een hoge eindnotering meer punten op. Uiteindelijk kan iedere speler zien op welke plek hij/zij staat op de wereld, binnen zijn/haar land en binnen zijn/haar stad. Hoe hoger men staat op de wereldranglijst hoe groter de kans dat men uitgenodigd wordt om deel te nemen aan toernooien in de wereld. Dit zorgt ervoor dat spelers de hele wereld afreizen om mee te doen aan 3x3 basketbal toernooien om zo uitgenodigd te worden voor de “world stage” toernooien. Deze georganiseerde vorm van 3x3 basketbal brengt ook een stuk professionalisering met zich mee en de vraag is of die professionalisering de laagdrempeligheid niet in de weg staat.

“Je ziet dat de sport op dit moment professionaliseert. En ik ben bang dat als we niet de link leggen naar hoe 3x3 op pleintjes wordt gespeeld vanuit die professionaliserende sport dat we ook daarin een 2-deling krijgen.[...] Omdat ze dus niet trainen bij een club op 3-3 basketbal, een jaren lange achterstand hebben daardoor en tactisch en dergelijke niet zo sterk en niet zo goed zijn. En dus lekker met hun eigen soort mensen hun eigen soort 3-3 toernooitjes opzoeken want die zijn er ook.”

Zoals een van de straatbasketballers in bovenstaande quote ook aangeeft lopen de FIBA en de NBB het risico om juist de echte straatbasketballers die in het begin nog de doelgroep van 3x3 basketbal waren te verliezen. Dit omdat zij eigenlijk niet langer mee kunnen komen binnen het 3x3 basketbal door de manier waarop het spelletje gespeeld wordt. Daardoor haken zij af en gaan hun eigen 3 tegen 3 basketbal weer spelen.

Er zijn ook straatbasketballers die positief zijn over de professionalisering van het 3x3 basketbal. Straatbasketbal wordt nu eindelijk steeds groter en als serieuze sport gezien. Dat is zoals uit onderstaande uitspraak van een straatbasketballer blijkt ook een positieve ontwikkeling.

“Onwetendheid van straatbasketbal is nog steeds het spelletje wat je gewoon buiten speelt. Maar de meeste jongens weten gewoon, he er zijn Europese kampioenschappen. Of er zijn wereldkampioenschappen. Sommige toernooien is er gewoon prijzengeld van 3 of 5 duizend euro. Je reist naar het buitenland om straatbasketbal te doen. Het is niet meer zo'n kleine sport als het was. Anders zou je niet naar Moskou reizen om een toernooi te kunnen spelen.”

Er lijkt dus binnen het straatbasketbal ook een splitsing te zijn tussen straatbasketballers die wel structureel met hun sport bezig willen zijn maar zich niet geroepen voelen door de structuur van het 5 tegen 5 basketbal en straatbasketballers die gewoon op een zo laagdrempelig mogelijke manier willen kunnen basketballen.

De verschillen in motivatie en professionalisering zorgen er ook voor dat de niveau verschillen tijdens bijvoorbeeld de Streetball Masters steeds groter worden. Dit zal er steeds meer voor gaan zorgen dat er aparte divisies gaan ontstaan gebaseerd op niveau en professionaliteit en organisatie van de teams volgens respondenten. Aan de ene kant krijgen we dan de mensen die gewoon gezellig af en toe of een keer 3x3 basketbal willen spelen omdat dat leuk is, en aan de andere kant krijg je de teams die zijn geprofessionaliseerd met sponsors voor wie 3x3 echt om winnen gaat en het binnen halen van rankingpoints om zo bij de top van de wereld te horen. De individuele ranking is daarbij ook een belangrijk onderdeel van de verdere professionalisering zoals ook uit onderstaande uitspraak van de projectleider 3x3 basketbal bij NBB blijkt.

“En dan zie je ook dat teams mede door 3x3 planet gewoon door heel Europa reizen om aan toernooien deel te nemen en daar punten te verzamelen. Eventueel natuurlijk prijzen binnen te slepen die je bij die toernooien kan winnen. En echt als een soort zomerbaan eigenlijk 3x3 basketballer zijn. En dat is natuurlijk helemaal belangrijk om de sport verder te ontwikkelen. Dat je uiteindelijk professioneel 3x3 basketbal kan uitoefenen als je dat wilt.”

Zoals ook beschreven staat in bovenstaande quote zorgt de individuele wereldranglijst op de 3x3planet ervoor dat spelers die eerst alleen meer binnen hun eigen land op straattoernooien speelden nu ook naar het buitenland trekken om daar te gaan basketballen. Dit ontwikkelt zich dusdanig dat het voor sommige spelers zelfs een zomerbaan aan het worden is. Onderstaande uitspraak komt van een 3x3 basketballer en geeft aan hoe serieus het 3x3 basketbal tegenwoordig genomen wordt.

“Dat communiceer ik ook naar spelers van “luister jongens, jullie zijn niet verplicht om mee te doen maar vergeet niet de jongens die je in de zomer op grote toernooien tegenkomt, die zijn zo fanatiek dat ze naast hun seizoen reizen naar andere toernooien. Zodra ze kunnen spelen, staan ze er”. [...] Hun hebben die mentaliteit van he, dit weekend ben ik vrij of we kunnen het combineren, we gaan gewoon. Krijgen daar extra punten voor, sponsoring misschien dat soort dingen.”

Deze quote geeft wel duidelijk aan dat het spelen van 3x3 basketbal meer is dan puur de gezelligheid en het lekker buiten spelen op een veldje. 3x3 basketbal is een serieuze sport die je ook als speler serieus moet nemen.

Een laatste en misschien wel belangrijkste factor voor een verder professionalisering van het 3x3 basketbal is of de sport wel of niet toegelaten gaat worden tot de Olympische Spelen van Tokio in 2020. Op het moment dat dat gebeurt dan zullen basketbal grootmachten als Spanje, Verenigde Staten, China en Rusland zich ook vol gaan richten op het 3x3 basketbal. De vraag is dan of een land als Nederland nog wel mee zou kunnen komen of dat wij ergens anders op zouden moeten inzetten zoals duidelijk wordt in onderstaande uitspraak van een NBB medewerker.

“Als het olympisch wordt dan gaan er andere krachten spelen. Dan weten we dat Amerika er vol ingaat en we weten dat China er vol ingaat. Kunnen wij ook vol er in? Of niet? En als we niet vol er in kunnen, moeten wij het dan wel doen? Of zijn we dan even slecht als in 5-5? Of moeten we het dan op breedtesport gaan gooien dat alle verenigingen 3x3 gaan aanbieden en niet alleen maar de NBB.”

Er zijn heel wat vraagtekens bij de verdere ontwikkeling van het 3x3 basketbal en welke invloed dit heeft op de plek die deze sport in Nederland zou moeten innemen. Echter het 3x3 basketbal biedt ook een hoop kansen voor het basketbal (in Nederland). Welke verschillende kansen 3x3 basketbal biedt zal in het laatste thema verder worden toegelicht.

4.1.5 Mogelijkheden 3x3 basketbal

In dit thema komen de verschillende mogelijkheden van het 3x3 basketbal voor nu en in de toekomst aan bod. De mogelijkheden die 3x3 basketbal biedt zijn behoorlijk divers van aard. Zo biedt 3x3 basketbal in de ogen van de Nederlandse Basketbal Bond de mogelijkheid voor zowel ledenbehoud als werving van nieuwe leden maar biedt het ook de mogelijkheid om een hele nieuwe kijkersdoelgroep aan te spreken. Deze mogelijkheden en de manier waarop basketballers deze mogelijkheden ervaren worden hieronder verder toegelicht.

3x3 biedt in eerste instantie de mogelijkheid om meer mensen bij het basketbal te betrekken. Het laagdrempelige aanbod van 3x3 basketbal zorgt ervoor dat basketballers die niet aan een vereniging gebonden willen zitten toch kunnen basketballen zoals eerder al omschreven. Een tweede mogelijkheid die 3x3 basketbal biedt is ook leden behoud zoals in onderstaande uitspraak van een NBB medewerker omschreven wordt.

“Wat doe je met regio’s of gemeenten waar zeg maar krimp is en waar iedereen wegtrekt uit dorpjes. Daar houd je gewoon minder spelers over om een team te formeren. Wat doe je met de clubs die moeite hebben met meisjes te vinden. Die hebben soms maar 5 of 6 meisjes die basketballen. Daarvoor zou 3x3 goed zijn en moeten we kijken of die vorm niet in een bepaalde competitie of toernooivorm interessant zou zijn voor die doelgroepen.”

Hierbij speelt ook de laagdrempeligheid en met name het feit dat je al met minder mensen een team kan vormen een rol. Teams die niet met genoeg spelers of speelsters zouden zijn voor 5 tegen 5 basketbal zouden dus de mogelijkheid moeten en kunnen hebben om 3x3 basketbal te spelen.

Naast dat leden behouden kunnen worden heeft de sport ook een hoge amusementswaarde in de ogen van verschillende respondenten. Een van de respondenten die zowel 5 tegen 5 als 3x3 basketbal speelt en zich naast het basketbal bezig houdt met marketing en communicatie in de sportwereld zegt hierover het volgende:

“Wat ik zie, en dat kwam qua marketing daar ben ik nu veel mee bezig marketing, communicatie maar ook organiseren van evenementen en het aantrekken van sponsors zie ik dat het heel veel amusementswaarde heeft en dat zag ik gewoon in Rusland. Wedstrijden kunnen zo snel veranderen. Het is, het kan zo spannend zijn. Je kan er heel veel omheen bouwen.”

3x3 basketbal is speltechnisch en in de manier waarop het georganiseerd wordt een sport met een hoge amusementswaarde. Er wordt snel en fysiek gespeeld, wedstrijden zijn maar kort en er zijn veel acties in een korte tijd. Omdat het altijd in de vorm van toernooien georganiseerd wordt zie je als toeschouwer veel verschillende teams met verschillende speelstijlen en is het elke wedstrijd weer spannend wie er zal winnen. Daarnaast is de sport er ook op gericht om meer show te laten zien. Doordat er maar zes mensen op het veld staan is er veel meer ruimte voor acties naar de basket en is de kans groter dat er ook mooie dunks gemaakt worden. Door de hoge amusementswaarde kan er ook een nieuw publiek betrokken worden die wellicht helemaal niet zo geïnteresseerd zijn in basketbal. De onderstaande uitspraak van een straatbasketballer geeft aan waarom het nieuwe publiek meer betrokken kan raken bij het basketbal.

“Ja, die mensen hebben soms helemaal niets met basketbal te maken maar omdat het soms juist zo creatief is net zoals straatvoetbal is het leuk om naar te kijken weet je wel. Muziek erbij, show er omheen en dat is gewoon leuk voor mensen, leuk om te zien.”

Het betrekken van een nieuwe doelgroep is daarom ook een grote waarde en toekomstige mogelijkheid voor het 3x3 basketbal.

Verder zal ook de organisatie van het 3x3 basketbal in de toekomst verder gaan ontwikkelen en veranderen. Dit zal in de eerste plaats al gebeuren vanwege de verdere professionalisering die

de sport ondergaat maar daarnaast is 3x3 basketbal ook nog zo nieuw dat het verder ontwikkeld kan worden volgens een NBB medewerker.

“En 3x3 ook omdat het nieuw is kan je het nog helemaal kneden in de vorm die jezelf wilt [...] Al moet ik wel zeggen dat de FIBA steeds vaker 3x3 op zich ook beperkingen in komen. Maar nog steeds zeg maar ruimte voor ons om daar mee te willen spelen.”

Zoals in bovenstaande quote ook wordt aangegeven is het met een nieuwe sport nog mogelijk om die te kneden tot hoe jij hem als sportaanbieder wil hebben. De Nederlandse Basketball Bond wil dit ook graag doen maar stuit steeds meer op de regels die de FIBA van bovenaf oplegt aan de landelijke bonden.

Een belangrijke ontwikkeling in de organisatie van 3x3 basketbal is de mogelijkheid om competitie te spelen. De Nederlandse Basketball Bond wil hier graag een pilot voor opstarten.

“Dus er zal altijd een soort van toernooi vorm zijn, alleen dan heb je een soort van stedelijke toernooien natuurlijk en dan kan je vanuit daaruit een competitie maken zodat je gewoon één keer in de twee weken kunt spelen. Dat is een beetje het idee met de pilot, dat we bijvoorbeeld starten in een stad als Den Haag of Rotterdam waarbij je vanuit verschillende wijken verschillende teams hebt die tegen elkaar spelen en van daaruit punten verzamelen en dat je uiteindelijk weer een competitie ladder daarin hebt..”

Het idee is dat je binnen een 3x3 competitie nog steeds toernooien speelt maar dat deze toernooien samen een ranglijst opleveren en dus een competitie stand. De Nederlandse Basketball Bond zou dit idee graag willen uitrollen in een stad als Den Haag of Rotterdam. Alle respondenten die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal spelen geven aan of niet geïnteresseerd te zijn in een 3x3 competitie of alleen als deze te combineren is met het 5 tegen 5 basketbal. De reden dat sommigen niet geïnteresseerd zijn in een 3x3 competitie ligt vooral in het feit dat de laagdrempeligheid zoals eerder beschreven hun juist goed bevalt. Zelf kunnen bepalen wanneer je meedoet aan een toernooi zoals een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal in de uitspraak hieronder ook mooi beschrijft.

“Streetball heeft juist een beetje het soort van klein beetje vrijblijvend of zo. Dit weekend kan ik wel, dat weekend kan ik niet. Dan is er een ander toernooi, dan ga ik niet die competitie spelen. Dat is juist gewoon het mooie. Dat zie je telkens steeds meer. Dan is er een toernooi in België of er is een toernooi in Bulgarije of wat dan ook.”

De NBB wil zowel 3x3 basketballers die een competitie willen als de spelers die af en toe mee willen doen met een toernooi behouden. Voor hen is het vooral belangrijk dat iedereen die wil basketballen op zijn of haar manier kan aansluiten en dat er dus voor iedereen gewenst aanbod bestaat. Daarvoor is 3x3 basketbal een belangrijke tool.

3x3 begint zich wel al echt een plek te verwerven binnen de Nederlandse Basketball Bond. Momenteel zijn er nog maar twee medewerkers echt bezig met 3x3 basketbal maar de verwachting is dat het slechts een kwestie van tijd is totdat andere afdelingen binnen de bond zich ook moeten gaan bemoeien met 3x3 basketbal volgens een medewerker van de NBB.

“Nou volgens mij heeft het zich een plek verworven binnen de NBB en ik denk ook een belangrijke plek. We zitten nog vol op in de ontwikkeling. Dit betekent dat de kennis van 3x3 nog redelijk is gecentreerd bij [naam] en mij, als het gaat om medewerkers van de NBB. Maar het begint zich zo uit te breiden dat ze het ook op andere vlakken niet meer kunnen negeren.”

Welke plek het uiteindelijk zal verwerven en of het misschien niet gewoon een aparte bond zou moeten worden dat kan alleen de toekomst uitwijzen volgens een respondent.

4.2. Kwantitatieve resultaten

Hieronder volgen de resultaten van de vijf verschillende thema's die onderzocht zijn in de enquête. Zoals vermeldt in de methode bestaat elk thema uit vier of zes stellingen waarop respondenten reageerde met behulp van een vijfpuntsschaal. De schaal liep van 1 helemaal mee oneens tot 5 helemaal mee eens. Eventueel negatief geformuleerde stellingen zijn omgepoold. De resultaten zijn verdeeld over twee tabellen en er worden twee aparte analyses en uitkomsten besproken. Allereerst zal het spelen van 3x3 basketbal in zijn algemeen afgezet worden tegenover het spelen van 5 tegen 5 basketbal. De resultaten hiervan zijn weergegeven in tabel 1. Vervolgens wordt er gekeken naar verschillen in beleving van beide disciplines door spelers die alleen maar 3x3 spelen, spelers die 3x3 en 5 tegen 5 spelen en spelers die alleen maar 5 tegen 5 spelen. Er wordt nu gekeken naar het verschil tussen 3x3 en 5 tegen 5 basketbal in het algemeen.

Tabel 1: Gemiddelde beoordeling per thema op een vijfpuntsschaal en standaarddeviatie opgesplitst naar soort basketbal

	3x3 basketbal	5 tegen 5 basketbal
Onafhankelijkheid	2,92 (0,72)	2,65 (0,64)
Sociaal	3,49 (0,61)	3,90 (0,56)
Affectief commitment	3,30 (0,81)	4,34 (0,63)
Verantwoordelijkheid	3,23 (0,73)	3,49 (0,70)
Kwaliteit	3,46 (0,79)	3,72 (0,69)

In het 3x3 basketbal is onafhankelijkheid belangrijker dan in het 5 tegen 5 basketbal ($F=9,09$; $df=1,292$; $p=0,003$). Bij 3x3 basketballers hecht men meer waarde aan de vrijheid om zelf te bepalen wanneer men gaat sporten en wanneer niet. Het sociale aspect van basketbal blijkt daarin tegen voor 5 tegen 5 basketballers belangrijker ($F=26,89$; $df=1,300$; $p<0,001$) zoals ook

te zien is in tabel 1. Aansluitend daarbij voelen spelers zich bij het 5 tegen 5 basketbal meer aangetrokken tot het basketbal en hebben zij meer het idee dat ze bij die sport horen ($F=128.25$; $df=1,309$; $p<0,001$). Bij het 5 tegen 5 kennen basketballers meer een verantwoordelijkheidsgevoel ten opzichte van 3x3 basketbal ($F=6,24$; $df=1,264$; $p=0,013$). Bij het 5 tegen 5 basketbal wordt daarbij ook direct meer kwaliteit verwacht van de sportaanbieder als in het 3x3 basketbal. ($F=7,09$; $df=1,299$; $p=0,008$).

Er wordt nu verder gekeken naar verschillen in beleving van beide basketbal disciplines door spelers die alleen maar 3x3 spelen, spelers die 3x3 en 5 tegen 5 spelen en spelers die alleen maar 5 tegen 5 spelen. De resultaten hiervan zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Gemiddelde beoordeling per thema op een vijfpuntsschaal en standaarddeviatie opgesplitst naar de soorten basketbal die de respondenten spelen en het basketbal waar de enquête betrekking op had.

	3x3	3x3 (en 5-5)	5-5 (en 3x3)	5 tegen 5
Onafhankelijkheid	3,41 (0,71)	2,86 (0,70)	2,66 (0,68)	2,64 (0,63)
Sociaal	3,83 (0,49)	3,45 (0,61)	4,07 (0,57)	3,83 (0,54)
Affectief commitment	3,36 (0,99)	3,29 (0,80)	4,47 (0,58)	4,29 (0,65)
Verantwoordelijkheid	3,38 (0,90)	3,20 (0,71)	3,66 (0,74)	3,42 (0,68)
Kwaliteit	3,75 (0,84)	3,43 (0,78)	4,04 (0,68)	3,60 (0,65)

De kwaliteit van het sportaanbod werd ook hier verschillend gewaardeerd door de verschillende typen basketballers die één of beide basketbal disciplines spelen ($F=9,19$; $df=3,297$; $p<0,001$). Spelers die beide disciplines beoefenen hechten minder waarden aan de kwaliteit van het sportaanbod als ze 3x3 basketbal spelen ($p<0,001$). Daarnaast is deze groep basketballers ook kritischer als het gaat om kwaliteit van het 5 tegen 5 aanbod als basketballers die alleen maar 5 tegen 5 basketbal spelen ($p<0,001$).

Ook als het gaat om sociale binding blijken er verschillen te zitten tussen de vier groepen ($F=12,96$; $df=3,298$; $p<0,001$). Basketballers die beide disciplines spelen voelen zich sociaal meer gebonden met het 5 tegen 5 basketbal en hun mede-basketballers als bij het 3x3 basketbal ($p<0,001$). Bij het 3x3 basketbal is het sociale aspect voor basketballers die beide disciplines spelen ook minder belangrijk als voor spelers die alleen maar 5 tegen 5 spelen ($p<0,001$). Dit terwijl als zij 5 tegen 5 spelen dan is het sociale aspect voor hen juist belangrijker als voor spelers die alleen 5 tegen 5 basketbal spelen ($p=0,043$). Het sociale aspect van sport is dus vooral voor spelers die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal spelen belangrijk waarbij zij meer waarde hechten aan het sociale aspect bij 5 tegen 5 basketbal.

Ook bij het affectief commitment zijn verschillen tussen de vier groepen gevonden ($F=44,19$; $df=3,307$; $p<0,001$). 3x3 basketballers voelen zich minder verbonden met 3x3 basketbal als spelers die beide sporten spelen zich met 5 tegen 5 verbonden voelen ($p=0,001$) en 5 tegen 5

spelers zich met hun sport verbonden voelen ($p=0,006$). Dit geldt ook wanneer spelers die beide sporten spelen 3x3 basketbal beschrijven. Ook dan voelen zij zich minder verbonden als met het 5 tegen 5 basketbal ($p<0,001$) en ook hier is de verbondenheid van 5 tegen 5 basketballers groter met hun sport ($p<0,001$).

Wat betreft verantwoordelijkheidsgevoel werd er ook één verschil gevonden ($F_{3,98}$; $df=3,262$; $p=0,009$). Spelers die beide disciplines spelen voelen zich meer verantwoordelijk voor 5 tegen 5 basketbal als voor 3x3 ($p=0,01$).

Als laatste is er ook op het gebied van onafhankelijkheid een verschil gevonden ($F_{4,73}$; $df=3,290$; $p=0,003$). Hierbij blijkt weer dat 3x3 basketballers meer waarde hechten aan hun onafhankelijkheid dan spelers die 5 tegen 5 spelen. Dit geldt zowel voor spelers die beide sporten spelen ($p=0,03$) als voor 5 tegen 5 basketballers ($p=0,017$).

5. Analyse

In dit hoofdstuk worden de verschillende gevonden thema's die voortkomen uit de interviews en de participerende observaties geanalyseerd en gekoppeld aan de literatuur en aan de kwantitatieve resultaten uit de enquêtes. Er zijn bij deze analyse vier overkoepelende onderwerpen gevonden die van belang zijn voor dit onderzoek:

- 3x3 basketbal in de huidige samenleving
- Binding en het sociale aspect van 3x3 basketbal
- 3x3 basketbal, verandering van structuur
- Organisatie verandering, mogelijkheden en gevolgen

Deze onderwerpen zullen nu één voor één worden besproken.

5.1. 3x3 basketbal in de huidige samenleving

Enkel en alleen kijkend naar het spelletje 3x3 basketbal kan gesteld worden dat dit wel degelijk verschilt van het reguliere 5 tegen 5 basketbal. Er wordt met andere regels gespeeld, het veld heeft andere afmetingen, er is maar één basket, de bal is kleiner, er is geen coach enzovoort. Er zijn een hoop verschillen en die verschillen zorgen er voor dat er een andere beleving is bij het spelen van 3x3 basketbal ten opzichte van het 5 tegen 5 basketbal zo blijkt uit de interviews. Het 3x3 basketbal is sneller en brengt meer show dan het reguliere 5 tegen 5 basketbal. Als je zelf speelt heb je het gevoel dat je belangrijker bent en meer je stempel kan drukken op de wedstrijd omdat je vaker aan de bal bent. Hieruit blijkt dat het 3x3 basketbal als spelletje heel duidelijk inspeelt op wat Schnabel (2004) beschreef als intensivering. Mensen zijn in de huidige samenleving steeds meer op zoek naar een kick, deze kick krijgen basketballers wanneer zij 3x3 basketbal spelen. Daarbij geeft Schnabel (2004) ook aan dat als iets of iemand niet in deze kick kan voorzien mensen snel geneigd zijn verder te zoeken naar iets anders wat hun wel die kick kan geven. De Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball Bond kunnen 3x3 basketbal dus goed gebruiken om mensen en spelers te binden die niet of niet langer een kick krijgen van het reguliere 5 tegen 5 basketbal maar zich misschien wel nog willen binden aan het 3x3 basketbal.

Behalve dat 3x3 inspeelt op intensivering speelt het spelletje in op nog meer l's van Schnabel (2004). Zo blijkt uit de interviews dat de sport met behulp van de 3x3planet steeds internationaler wordt en dat spelers de hele wereld af reizen om 3x3 basketbal te kunnen spelen. 3x3planet faciliteert het spelen op internationaal niveau omdat het spelers voorziet van alle informatie over 3x3 basketbaltoernooien in de wereld en hun direct de mogelijkheid biedt om zich in te schrijven via één en hetzelfde systeem. Met 3x3planet speelt de FIBA dus ook in op de informatisering omdat men overal ter wereld en op elk gewenst moment online kan zien waar er 3x3 basketbaltoernooien georganiseerd worden, hoe je mee kan doen of wat de uitslagen op dat moment zijn. De 3x3planet kent daarnaast een individuele ranking in plaats van een teamranking. Dit sluit aan bij de individualisering zoals Schnabel die beschrijft. De internationale werking van 3x3planet en de manier waarop dit spelers individueel beïnvloedt om

zoveel mogelijk punten te halen zodat zij “*the world stage*” kunnen halen wordt in onderstaande uitspraak, van de projectleider 3x3 basketbal bij de NBB, duidelijk.

“Vanuit heel de wereld worden eigenlijk alle evenementen 3-3 basketbal op dat platform weergegeven. [...] Als je een toernooi wint krijg je natuurlijk meer punten dan als je laatste wordt op het toernooi. Dat is een soort van ATP achtige ranking zoals bij tennis ook wel bekend is. [...] dat zorgt ook voor dat spelers op zoek gaan waar ze zo veel mogelijk rankingpoints kunnen verdienen. En ja op die manier kunnen ze klimmen binnen die ranking binnen de 3x3 planet, want als je hoog staat betekent dat ook dat je uiteindelijk deel kan nemen aan grotere toernooien. Dus aan world stage toernooien, waar FIBA het dan over heeft”

De individuele ranking zorgt er ook voor dat spelers elk toernooi met een ander team mee kunnen en mogen spelen. Deze manier van organiseren is uniek voor het 3x3 basketbal en zorgt dus ook dat 3x3 basketbal zich onderscheidt van het reguliere 5 tegen 5 basketbal. In de paragraaf hieronder zal verder worden ingegaan op het feit dat spelers elk toernooi met een ander team mee kunnen doen en wat dit betekent voor de binding en ervaring die spelers voelen en hebben als zij meedoen aan 3x3 basketbal evenementen.

5.2. Binding en het sociale aspect van 3x3 basketbal

De beleving van het spel 3x3 basketbal zelf is anders dan die van het reguliere 5 tegen 5 basketbal zoals duidelijk werd in de vorige paragraaf. Echter, niet alleen het spel maar ook de organisatie om het veld heen, de manier waarop spelers, scheidsrechters, organisatie en toeschouwers zich tot elkaar verhouden blijken met 3x3 basketbal anders te zijn dan in het 5 tegen 5 basketbal. De manier waarop basketballers de organisatie van 3x3 basketbal en de binding met hun mede basketballers ervaren wordt in deze paragraaf verder geanalyseerd.

Een groot verschil tussen de organisatie van 3x3 basketbal en het reguliere 5 tegen 5 basketbal is dat 3x3 basketbal altijd in toernooi vorm wordt gespeeld terwijl 5 tegen 5 basketbal vooral bestaat uit losse wedstrijden in competitie verband. Zodra basketballers deelnemen aan 3x3 basketbal nemen ze deel aan een evenement en dat is per definitie al anders als een wedstrijd zo merkt één van de medewerkers van de Nederlandse Basketball Bond op.

“Kijk het is toch een soort lifestyle event, of eigenlijk het is een event en dat is al anders dan een wedstrijd. Op een event ga je met elkaar om en die mensen hebben ook een bepaalde cultuur samen zonder dat mensen echt een cultuur willen creëren.”

Tijdens een 3x3 basketbal toernooi staan deelnemers niet alleen maar te basketballen maar is er ook veel vrije tijd. Deze vrije tijd overbruggen spelers vaak met samen zijn (chillen, kletsen, eten enzovoort.) of bij andere (bekenden) kijken. Deze pauzes tussen het spelen door zorgen er ook voor dat 3x3 evenementen als ontmoetingsplek gebruikt worden. Verschillende respondenten geven dan ook aan dat zij meestal met vrienden samen deelnemen aan een 3x3 basketbal toernooi en dat voor hen het sociale aspect van het spelen op een 3x3 evenement

ook een belangrijke reden is om 3x3 basketbal te spelen. Een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal speelt omschrijft dit als volgt:

“Ik speel met 3 andere vrienden terwijl we bij 2 verschillende clubs spelen dus dat is ook leuk. Daardoor chill je gewoon buiten het veld en dat is ook leuk en dat is wel die hele beleving, de sfeer rondom het basketbal heen maakt het verslavend en zorgt ervoor dat je meer wil spelen.”

Opvallend hierbij is dat uit de resultaten van de enquête is gebleken dat basketballers bij 3x3 basketbal minder waarde hechten aan het sociale aspect dan dat ze bij 5 tegen 5 basketbal doen. Voornamelijk spelers die beide disciplines beoefenen hechten minder waarde aan het sociale bij 3x3 basketbal dan bij het 5 tegen 5. Een belangrijke verklaring hiervoor kan gevonden worden in wat door Duyvendak en Hurenkamp (2004) als lichte gemeenschappen wordt beschreven. Basketballers voelen zich wel verbonden met andere 3x3 basketballers en hun medespelers maar deze binding is zwakker als in het 5 tegen 5 basketbal. Dit kan komen doordat basketballers bij 5 tegen 5 basketbal gedurende het hele seizoen gebonden zijn aan hetzelfde team terwijl zij bij 3x3 basketbal iedere week weer kunnen kiezen of ze wel of niet meedoen en als ze meedoen nog elke dag kunnen switchen van team. Daarmee wordt de binding die spelers hebben met andere 3x3 basketballers en hun team zwakker. Tegelijkertijd hebben basketballers bij 3x3 basketbal wel meer contact buiten hun eigen teamgenoten om zoals een medewerker van de Nederlandse Basketball Bond ook verteld.

“Een 3x3 speler heeft bij die toernooien veel meer interactie met andere dan bij 5 tegen 5. Dat is meer uit eigen ervaring als ik zelf moet spelen dan spreek ik de tegenstander eigenlijk nooit. Misschien nog even in de kantine na afloop eventjes maar dat is meer een formele zaak van “goed gespeeld” en dan ga je weer naar huis.”

Typerend voor het 3x3 basketbal is ook dat iedereen welkom is en ook iedereen 3x3 basketbal speelt volgens de respondenten. Tijdens 3x3 evenementen komen zowel straatbasketballers als 5 tegen 5 basketballers samen maar ook korfbalteams die een keer willen basketballen doen mee. Het deelnemersveld van 3x3 basketbal wordt dan ook omschreven als multicultureel. Het feit dat er een hoop verschillende mensen meedoen aan 3x3 basketbal en dat deelnemers veel maar ook vluchtig sociaal contact met elkaar hebben kan duiden op wat Putnam (2000) beschrijft als *bridging*. Het versterken van banden tussen verschillende groepen mensen. 3x3 basketbal kan door de verscheidenheid aan deelnemers gezien worden als een heterogene groep waarbinnen men in contact treedt en conversatie aangaat met andere groepen. Dit kan uiteindelijk lijden tot *bridging*.

Dat de bindingen tussen basketballers, hun teamgenoten en andere basketballers bij het 3x3 basketbal als lichte bindingen gezien worden wordt verklaard door Van Bottenburg (2013). Hij geeft aan dat mensen in de huidige maatschappij steeds minder bereid zijn zich te binden aan een heterogene groep als aan een homogene groep. Het 3x3 basketbal is met al haar diversiteit een heterogene groep en daarom zullen spelers ook minder snel bereid zijn zware bindingen aan te gaan met andere 3x3 basketballers. Dit verklaart ook waarom basketballers die 3x3

basketbal spelen het idee van lidmaatschap voor 3x3 basketbal raar vinden. Zij zijn niet bereid om zich volledig te binden aan deze sport. Uit de resultaten van de enquête bleek ook dat basketballers zich minder voelen aangetrokken tot het 3x3 basketbal als het reguliere 5 tegen 5 basketbal. Dit bevestigt nogmaals het idee dat basketballers minder geneigd zijn zich te verbinden met 3x3 basketbal.

In deze paragraaf hebben we gelezen hoe de manier waarop 3x3 basketbal georganiseerd wordt ervoor zorgt dat de beleving van basketballers anders is bij deze sport dan wanneer zij 5 tegen 5 basketbal spelen. Ook hebben we gelezen hoe dit van invloed is op de manier waarop zij zich met elkaar en het 3x3 basketbal verbonden voelen. De vraag is nu of het huidige 3x3 basketbal ook nog overeenkomt met hoe de sport gespeeld werd toen deze nog alleen maar op de straat beoefend werd. Welke invloed heeft de betrokkenheid van Internationale Basketball Federatie gehad op de organisatie van 3x3 basketbal en wat betekent dit voor de spelers. Dit zal verder worden besproken in de volgende paragraaf.

5.3. 3x3 basketbal, verandering van structuur

De beleving en de manier waarop spelers zich gebonden voelen met 3x3 basketbal is anders dan die van het 5 tegen 5 basketbal. De beleving van het huidige 3x3 basketbal is echter ook anders dan die van het 3x3 basketbal een aantal jaar geleden toen het nog enkel en alleen op straat gespeeld werd zo blijkt uit onderstaande uitspraak van een 3x3 basketballer.

“3x3 is natuurlijk zeker met de nieuwe FIBA regels zo gereguleerd dat het street er voor mij wel af is.”

De Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball Bond hebben 3x3 basketbal van de straat genomen en deze vorm van basketbal verder uitgewerkt. Het spelletje blijft het zelfde maar in een nieuw jasje en met een (andere) organisatie erachter. In deze paragraaf wordt gekeken naar hoe dit gebeurd is en wat dit betekent voor het 3x3 basketbal en haar betrokkenen.

3x3 basketbal werd altijd op een laagdrempelige manier op de straat gespeeld en stond lang bekend als de meest gangbare manier van straatbasketbal. Het 3x3 basketbal is zich echter onder leiding van de Internationale Basketball Federatie aan het onderscheiden van het straatbasketbal waar het ooit uit ontstaan is zo blijkt ook uit onderstaande uitspraak van de manager 3x3 basketbal bij de Nederlandse Basketball Bond.

“Ja streetball is echt veel lossier, veel minder regels en 3x3 basketbal is er toch wel echt op gericht vanuit FIBA om een aparte discipline te worden met aparte regels [...] het is eigenlijk een soort van georganiseerde versie van het streetball met daarin ook vooral mondiale regels. Terwijl streetball natuurlijk op elk pleintje en in elke buurt zijn eigen regels heeft.”

De mondiale regels die de FIBA bedacht heeft voor deze sport zijn een duidelijk vorm van sportization (Elias, 1971). 3x3 basketbal werd op elk pleintje op een andere manier gespeeld en

zonder scheidsrechters. De FIBA heeft er voor gezorgd dat er mondiale regels kwamen en dat de sport gespeeld wordt onder begeleiding van scheidsrechters. De reden hiervoor is twee ledig volgens de respondenten. Aan de ene kant is het belangrijk dat scheidsrechters de spelers beschermen als het spel te fysiek en gevaarlijk wordt, aan de andere kant zijn veel regels erop gemaakt om de sport spectaculairder te maken. Hiermee probeert de FIBA om een balans te vinden tussen aan de ene kant een hoge mate van spanning en entertainment en aan de andere kant genoeg bescherming om de kans op ongelukken en blessures te beperken. Dit kan getypeerd worden als 'good sport' en is een belangrijk onderdeel van sportization (Dunning, 2002).

De regelgeving is niet het enige aspect waarin de FIBA 3x3 als aparte discipline probeert neer te zetten zo blijkt uit onderstaande uitspraak van een medewerker van de Nederlandse Basketball Bond.

"FIBA is steeds strakker zeg maar aan het onderscheiden met 5 tegen 5. Een voorbeeld is het organiseren van een toernooi. Zodra FIBA er bij betrokken is kunnen we niet twee halfcourts aan elkaar plakken. Dan lijkt het 5 tegen 5, die velden moeten los of naast elkaar of een bording er tussen."

Kenmerkend voor 3x3 basketbal is, zoals eerder al beschreven, dat het op een half veld gespeeld wordt. De FIBA wil dan ook niet langer dat er volledige velden zichtbaar zijn zoals bij het reguliere 5 tegen 5 basketbal. De manier waarop de FIBA hier 3x3 basketbal als aparte discipline neer wil zetten kan het beste beschreven worden als het proces van institutionalisering (Scott, 2004). De FIBA wil dat 3x3 als een aparte institutie gezien wordt die losstaat van de institutie basketbal ofwel het reguliere 5 tegen 5 basketbal. Instituties worden overgedragen via vier verschillende dragers te weten; symbolen, relaties, routines en artefacten (Scott, 2001). Het halve veld bij 3x3 basketbal is een voorbeeld van een artefact wat verschilt van het reguliere 5 tegen 5 basketbal waardoor het voor de FIBA belangrijk is om dit verschil aan te duiden. Ook op het gebied van de andere drie dragers is de FIBA hard bezig om 3x3 basketbal te onderscheiden van het reguliere 5 tegen 5 basketbal. Zo speel je 3x3 altijd in toernooivorm in plaats van in een langere competitie met meerdere losstaande wedstrijden (routines), hebben spelers geen vaste teams of clubs (relaties) en niet te vergeten heeft 3x3 basketbal zijn eigen symbool waar, zo blijkt uit onderstaand citaat, ook erg veel waarde aan wordt gehecht (FIBA, z.j.).

"The 3x3 work mark is at the core of this brand identity. Composed of two face-to-face "3" figures with an "X" in between, it represents two teams (of three players) facing off against one another. It is also reminiscent of the infinity symbol, conveying limitless fun, competition and excitement; limitless basketball."

Kortom, 3x3 basketbal kan eigenlijk al als een apart instituut, een aparte discipline, gezien worden. Dit kwam ook naar voren in de interviews met de respondenten. Alle respondenten gaven aan dat 3x3 basketbal in elk geval als aparte discipline gezien kan worden.

Ondanks alle veranderingen in regelgeving en het feit dat 3x3 basketbal zich echt onderscheidt van het reguliere 5 tegen 5 en het straatbasketbal zijn er wel elementen van het straatbasketbal die behouden blijven. Vooral de laagdrempeligheid van het straatbasketbal is een belangrijk aspect wat voor de FIBA en de NBB behouden moet blijven. Dit blijkt ook uit onderstaande uitspraak van een medewerker van de Nederlandse Basketball Bond.

“die laagdrempeligheid dat is natuurlijk heel belangrijk voor de NBB en uiteindelijk willen we voor iedereen die interesse heeft voor basketbal, basketbal kunnen aanbieden in wat voor vorm dan ook. Dus daar is 3x3 ook een onderdeel van.”

De laagdrempeligheid van 3x3 basketbal komt op verschillende manieren terug binnen de sport. Zo kan iedereen 3x3 basketbal spelen, hoef je geen lid van de NBB te zijn, wordt alles voor je geregeld en zit je niet vast aan extra taken die vaak wel verwacht worden bij een vereniging in het 5 tegen 5 basketbal. Je hebt zelf de vrijheid om te bepalen wanneer, met wie en hoe vaak je meedoet en je kan deze beslissing maken tot twee of drie dagen voordat het evenement plaatsvindt. Uit de enquête bleek ook dat basketballers die 3x3 basketbal spelen meer waarde hechten aan hun onafhankelijkheid en vrijheid als spelers die 5 tegen 5 basketbal spelen. Hiermee wordt het idee dat 3x3 basketballers meer behoefte hebben aan vrijheid en laagdrempeligheid bevestigd.

Een belangrijk punt van laagdrempeligheid die de FIBA wil behouden is te zien in de topsport. De FIBA doet er namelijk alles aan om het spelen op EK's en WK's bij 3x3 basketbal voor iedereen theoretisch haalbaar te maken zo blijkt uit onderstaande uitspraak van een NBB medewerker.

“En zij willen zeg maar de weg open houden dat iemand van de straat in principe op een WK kan staan. En daarvoor hebben ze zeg maar regels opgesteld, die dat in elk geval stimuleren [...]. Ze willen eigenlijk voorkomen dat 5 tegen 5 topspelers 3x3 even erbij doen en daarmee de weg voor de straatspelers afkappen. Dat gebeurt toch wel, dat topspelers daar zeg maar actief zijn, maar die moeten dan wel op de straat beginnen.”

In de praktijk zal het waarschijnlijk niet zo werken maar het staat wel symbool voor waar de sport vandaan komt en wat voor de FIBA belangrijk is. Niet voor niets is hun motto “From the streets to the world stage”.

Met die world stage komen we direct bij het laatste puntje van deze paragraaf en meteen het gevolg van het aanbrengen van structureren binnen het 3x3 basketbal. De professionalisering van de sport 3x3 basketbal. Deze professionalisering wordt voor een groot deel veroorzaakt door de 3x3planet en de individuele ranking waarbij spelers kunnen zien op welke plek zij in de wereld staan en waardoor ze uitgedaagd worden meer punten te halen en dus meer toernooien te spelen. Dit blijkt ook uit onderstaande uitspraak van de manager 3x3 basketbal bij de NBB.

“En dan zie je ook dat teams mede door 3x3planet gewoon door heel Europa reizen om aan toernooien deel te nemen en daar punten te verzamelen. Eventueel natuurlijk

prijzen binnen te slepen die je bij die toernooien kan winnen. En echt als een soort zomerbaan eigenlijk 3x3 basketballer zijn. En dat is natuurlijk helemaal belangrijk om de sport verder te ontwikkelen. Dat je uiteindelijk professioneel 3x3 basketbal kan uitoefenen als je dat wilt.”

De professionalisering binnen het 3x3 basketbal bestaat zowel uit de toename van betaalde krachten als de toename van expertise binnen het 3x3 basketbal. De toename van expertise binnen het 3x3 basketbal zien we vooral terug in de toename van scheidsrechters die speciaal opgeleid zijn om 3x3 basketbal te fluiten. De toename van betaalde krachten komt voort uit een verder commercialisering van de 3x3 basketbal sport welke wordt gefaciliteerd door de wereld ranglijst, de EK's en WK's en de toenemende populariteit van de sport 3x3 basketbal. Dit proces is te vergelijken met het proces wat Van Bottenburg (2006) beschrijft omtrent de commercialisering van de sport in 1984 toen de amateurbepalingen bij de Olympische Spelen bewust afgeschaft werden wat leidde tot een versterking van de commercialisering in de sport. 3x3 basketbal is tot op heden nog niet Olympisch verklaard maar de kans is groot dat dit wel gaat gebeuren en de vraag is wat er dan gaat gebeuren met de professionalisering van de sport.

Op dit moment kan 3x3 basketbal nog gezien worden als de massamarkt omdat het aanbieden van 3x3 basketbal nog het hoofddoel is (Cafferata, 2004). De vraag is echter wat er gaat gebeuren als de sport nog verder professionaliseert en de mogelijkheden om geld te verdienen via 3x3 basketbal uitbreiden. Momenteel zijn het vooral individuen die 3x3 basketbal als zomerbaan gebruiken maar zodra er meer geld in omgaat is de kans groot dat er ook een hoop bedrijven op zullen staan en dat 3x3 basketbal zich gaat verhouden tot de zakenmarkt (Cafferata, 2004). Dit biedt het 3x3 basketbal kansen maar kent zeker ook bedreigingen zoals uit de uitspraak hieronder van een 3x3 basketballer blijkt.

“Naja je ziet dat de sport op dit moment professionaliseert. En ik ben bang dat als we niet de link leggen naar hoe 3x-3 op pleintjes wordt gespeeld vanuit die professionaliserende sport dat we ook daarin een 2-deling krijgen. Dat die straatbasketballers 3-x3 basketbal helemaal niet meer interessant vinden.”

Op deze mogelijkheden en gevolgen wordt in de volgende paragraaf verder ingegaan.

5.4. Organisatie verandering, mogelijkheden en gevolgen

Tot dusver is in dit onderzoek aangetoond dat 3x3 basketbal veranderd is en dat de Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball Bond op verschillende manieren bezig zijn het spelletje verder te ontwikkelen. De nieuwe, aangepaste regels lieten een duidelijk beeld van sportization zien en aan de hand van het concept institutionalisering kon verklaard worden dat en hoe de FIBA 3x3 basketbal neer probeert te zetten als apart instituut of discipline. In deze laatste paragraaf zal allereerst gekeken worden naar de mogelijke ontwikkelingen die het 3x3 basketbal staan te wachten. Daarna wordt er gekeken welk type organisatie verandering de Nederlandse Basketball Bond momenteel ondergaat met de

implementatie van 3x3 basketbal en wat de eventuele gevolgen van deze verandering kunnen zijn.

De mogelijkheden die 3x3 basketbal biedt in de toekomst zijn onder te verdelen in drie categorieën. Allereerst ziet de Nederlandse Basketball Bond in 3x3 basketbal een mogelijkheid tot het behoud van leden zoals uit onderstaande uitspraak van een NBB medewerker blijkt.

“Wat doe je met regio’s of gemeente waar zeg maar krimp is en waar iedereen wegtrekt uit dorpjes. Daar houd je gewoon minder spelers over om een team te formeren. Wat doe je met de clubs die moeite hebben met meisjes te vinden. Die hebben soms maar 5 of 6 meisjes die basketballen. Daarvoor zou 3x3 goed zijn en moeten we kijken of die vorm niet in een bepaalde competitie of toernooivorm interessant zou zijn voor die doelgroepen.”

Vooraf het feit dat je slechts zes mensen nodig hebt om 3x3 te kunnen spelen en slechts vier mensen nodig hebt om mee te kunnen doen aan toernooien biedt een kans om leden te behouden in regio’s met krimp. De tweede mogelijkheid van 3x3 basketbal ligt in het aantrekken van nieuwe leden en het proberen te binden van de ongebonden (straat)basketballer. De derde mogelijkheid ligt in het binden van een nieuwe publiek en de amusementswaarde van 3x3 basketbal. Een van de respondenten die zowel 5 tegen 5 als 3x3 basketbal speelt en zich naast het basketballen bezig houdt met marketing en communicatie in de sportwereld zegt hierover het volgende:

“Wat ik zie en dat kwam qua marketing, daar ben ik nu veel mee bezig marketing, communicatie maar ook organiseren van evenementen en het aantrekken van sponsors zie ik dat het heel veel amusementswaarde heeft en dat zag ik gewoon in Rusland. Wedstrijden kunnen zo snel veranderen. Het is, het kan zo spannend zijn. Je kan er heel veel omheen bouwen.”

Als laatste wil de Nederlandse Basketball Bond een 3x3 competitie opzetten. Hoe deze eruit moet komen te zien wordt duidelijk in onderstaande uitspraak van de manager 3x3 basketbal van de NBB.

“Dus er zal altijd een soort van toernooi vorm zijn alleen dan heb je een soort van stedelijke toernooien natuurlijk en dan kan je vanuit daaruit een competitie maken zodat je gewoon één keer in de twee weken, dat is een beetje het idee met de pilot, dat we bijvoorbeeld starten in een stad als Den Haag of Rotterdam waarbij je vanuit verschillende wijken verschillende teams hebt die tegen elkaar spelen en van daaruit punten verzamelen en dat je uiteindelijk weer een competitie ladder daarin hebt..”

Of de pilot van de Nederlandse Basketball Bond echt gaat plaatsvinden en of het uiteindelijk zal leiden tot een 3x3 basketbal competitie dat is nog onduidelijk maar de reactie van respondenten, die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal spelen, op een eventuele competitie is dat wel. Zij geven aan 3x3 basketbal juist te spelen vanwege de vrijblijvendheid en hechten veel

waarde aan onafhankelijkheid zoals uit de enquête bleek. Zelf kunnen bepalen wanneer je meedoet aan een toernooi zoals een basketballer die zowel 3x3 als 5 tegen 5 basketbal in de uitspraak hieronder beschrijft.

“Streetball is juist een beetje een soort van vrijblijvend of zo. Dit weekend kan ik wel, dat weekend kan ik niet. Dan is er een ander toernooi dan ga ik niet die competitie spelen. Dat is juist gewoon het mooie. Dat zie je telkens steeds meer. Dan is er een toernooi in België of er is een toernooi in Bulgarije of waar dan ook.”

Voor de Nederlandse Basketball Bond is het belangrijk om met 3x3 basketbal zoveel mogelijk mensen de kans te geven om te basketballen en dus voor iedereen een gewenst aanbod te ontwikkelen. In dat kader is het van belang om het gesprek te blijven aangaan met de doelgroep en te kijken naar wat er vanuit hun verlangd wordt. 3x3 basketbal ondergaat organisatorisch een verandering en daarbij is het belangrijk om rekening te houden met de mensen die betrokken zijn bij deze organisatie.

Daarmee komen we direct bij de analyse van de organisatieverandering die de Nederlandse Basketball Bond met de komst van het 3x3 basketbal de laatste jaren ondergaan heeft. Om deze organisatie ontwikkeling te duiden maken we gebruik van Laughlin's model van organisatie verandering zoals beschreven in de literatuurstudie (Laughlin, 1991). Het is hierbij lastig om te stellen of de organisatie verandering van de eerste of de tweede orde is. 3x3 basketbal is wel een nieuwe vorm van basketbal en is, zoals ook uit bovenstaande analyse blijkt, een andere spelletje als het reguliere 5 tegen 5 basketbal wat de Nederlandse Basketball Bond organiseert. Echter is het de taak van de Nederlandse basketball Bond om basketbal te organiseren. 3x3 basketbal is daarbij dus een toevoeging aan het bestaande basketbal aanbod. De komst van een door de FIBA gereguleerde vorm van 3 tegen 3 basketbal (3x3 basketbal) wordt dan ook positief ontvangen door de NBB. 3x3 basketbal biedt de Nederlandse Basketball Bond de kans om een nieuwe doelgroep aan te spreken en bestaande leden te behouden zoals hierboven beschreven.

De komst van een nieuwe sport kan dus duiden op een organisatie verandering van de tweede orde waarbij de Nederlandse Basketball Bond deze sport wel direct opneemt en toevoegt aan haar bestaande aanbod zonder dat de Internationale Basketball Federatie dit hoeft op te dringen. Er kan dus in termen van Laughlin (1991) gesproken worden van evolutie. Echter worden er door de FIBA ook beperkingen opgelegd binnen de organisatie van 3x3 basketbal zo blijkt uit onderstaande uitspraak van een medewerker van de Nederlandse Basketball Bond.

“En 3x3 ook omdat het nieuw is kan je het nog helemaal kneden in de vorm die jezelf wilt. [...] Al moet ik wel zeggen dat de FIBA steeds vaker 3x3 op zich ook beperkingen in komen. Maar nog steeds zeg maar ruimte voor ons om daar mee te willen spelen.”

Dit zou kunnen duiden op heroriëntatie uit de eerste orde (Laughlin, 1991). De Internationale Basketball Federatie legt de Nederlandse Basketball Bond steeds vaker beperkingen op die de

NBB wel accepteert binnen de organisatie om hier vervolgens weer mee te spelen binnen de nieuwe kaders.

De implementatie van 3x3 basketbal binnen de Nederlandse Basketball Bond kan dus gezien worden als een organisatie verandering die zich tussen de eerste en tweede orde in bevindt en valt onder de noemer heroriëntatie en evolutie. Er verandert een gedeelte van de identiteit van de organisatie, de NBB gaat ook 3x3 basketbal aanbieden, maar deze verandering wordt positief ontvangen en hier wordt gebruik van gemaakt door een nieuwe doelgroep aan te spreken en bestaande leden te behouden (evolutie). Het 3x3 basketbal past hierdoor dus wel goed binnen de organisatie van de NBB maar kent ook het probleem dat de FIBA verschillende beperkingen oplegt binnen de organisatie. Deze beperkingen worden echter geaccepteerd binnen de organisatie van de Nederlandse Basketball Bond en in het vervolg gebruikt bij de organisatie van 3x3 basketbal (heroriëntatie).

Verder is het belangrijk om te realiseren dat in de overgang van 3 tegen 3 basketbal (straatbasketbal) naar de georganiseerde vorm van 3x3 basketbal de belangrijkste waarden en overtuigingen wel aan het veranderen zijn. Zoals eerder in deze analyse en ook bij de resultaten beschreven is is het spelletje inmiddels zo gereguleerd dat 3x3 basketbal niet langer meer hetzelfde is als wat men straatbasketbal noemt. 3x3 basketbal is qua structuur en cultuur meer richting het 5 tegen 5 basketbal geschoven en bevindt zich volgens de respondenten als organisatie tussen straat- en 5 tegen 5 basketbal.

De Internationale Basketball Federatie heeft vanaf het begin het 3 tegen 3 basketbal ontwikkeld. In dit institutionaliseringsproces is een nieuwe discipline ontstaan (3x3 basketbal). Het 3x3 basketbal heeft wel kenmerken van het straatbasketbal maar zoals ook uit onderstaande uitspraak van een medewerker van de Nederlandse Basketball Bond blijkt is het vooral de 5 tegen 5 basketballer, die buiten het seizoen van het reguleren 5 tegen 5 basketbal bezig wil blijven, die momenteel de grootste doelgroep is van de sport.

“Toen [2010] had ik gezegd de 3x3 spelers is veel op straat aanwezig, heeft een Urban achtergrond, vooral uit grote steden met een allochtonen afkomst. Euhm.. geen competitie spelend lid. Maar nu zijn het vooral ook 5 tegen 5 basketballers die al lid zijn. Ik weet niet de cijfers uit mijn hoofd maar volgen mij is 70 of 80 procent van de tour deelnemers al lid en die spelen al competitie.”

De straatbasketballers worden voor een groot deel niet bereikt als doelgroep van 3x3 basketbal of zullen op termijn afhaken als er bij een verdere professionalisering geen rekening wordt gehouden met hoe het ooit op de pleintjes werd gespeeld. Dat straatbasketballers afhaken wordt veroorzaakt door de manier waarop 3x3 basketbal gespeeld wordt en het feit dat zij hier niet goed genoeg in zijn. 3x3 basketbal wordt namelijk mede door regulering een stuk georganiseerder en gestructureerder gespeeld als straatbasketbal.

Als we dit bekijken met behulp van de structuratietheorie van Giddens (1984) dan kunnen we stellen dat de Internationale Basketball Federatie en de Nederlandse Basketball Bond hun eigen

normen en waarden (*social structures*) opleggen bij het organiseren van 3x3 basketbal. Deze normen en waarden worden volgens respondenten door een deel van de straatbasketballers niet gedeeld en zij passen dan ook niet binnen de *social structures* van de NBB. Het gevolg hiervan is dat een deel van de straatbasketballers niet deelneemt aan het 3x3 basketbal zoals dat georganiseerd wordt door de Nederlandse Basketball Bond. Ondanks dat de straatbasketballers afhaken blijven de *social structures* zoals deze zijn opgelegd door de FIBA en de NBB behouden en worden ze niet beïnvloed door de individuele acties (*human agency*) van straatbasketballers. Dit komt omdat de doelgroep die momenteel het grootst is binnen het 3x3 basketbal, de 5 tegen 5 basketballers, deze *social structures* in stand houdt door ze te reproduceren. Hierdoor kan het 3x3 basketbal zoals geïnstitutionaliseerd door de FIBA en de NBB blijven bestaan.

De vraag richting de toekomst is vooral hoe de FIBA en de NBB zullen reageren op het verlies van de straatbasketballers als doelgroep. Zullen zij rekening gaan houden met de belangrijkste waarden en overtuigingen van de straatbasketballer? Alleen de toekomst kan dit uitwijzen.

6. Conclusie, discussie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag van dit onderzoek. Eerst worden de deelvragen van dit onderzoek één voor één beantwoord met behulp van de gemaakte analyse. De antwoorden van deze deelvragen helpen uiteindelijk bij het beantwoorden van de hoofdvraag. De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Welke betekenis geven basketballers en betrokkenen aan de nieuwe spelvorm 3x3 basketbal, hoe verhoudt deze zich tot het gevestigde 5 tegen 5 basketbal en wat zijn hiervan de beleid- en organisatorische implicaties voor de Nederlandse Basketball Bond?

Nu worden eerst de antwoorden op de deelvragen besproken. De deelvragen staan elke keer schuingedrukt in de tekst.

Wie spelen er 3x3 basketbal, welke motieven hebben zij om 3x3 basketbal te spelen en waarmee voelen deze basketballers zich verbonden?

Momenteel wordt 3x3 basketbal beoefend door een zeer gevarieerd publiek, straatbasketballers, 5 tegen 5 basketballers en ook korfbalballers weten hun weg te vinden naar de Streetball Masters evenementen. De doelgroep wordt dan ook door respondenten gekenmerkt als multicultureel. Veruit de grootste groep deelnemers zijn basketballers die ook meedoen aan de reguliere 5 tegen 5 basketbal competitie georganiseerd door de Nederlandse Basketball Bond. Voor hun zijn er twee belangrijke redenen om deel te nemen aan het 3x3 basketbal. In de eerste plaats willen ze tijdens de zomer graag blijven basketballen en biedt 3x3 basketbal daar de mogelijkheid toe. Daarnaast is het sociale karakter voor hen belangrijk, ze hebben tijdens 3x3 basketbal evenementen de mogelijkheid om gezellig met vrienden of vriendinnen af te spreken en tegelijkertijd bezig te zijn met hun hobby basketbal. Uit dit onderzoek is gebleken dat zij zich niet perse gebonden voelen aan de sport 3x3 basketbal en dat zij een zwakke binding aangaan met 3x3 basketbal en andere basketballers die deze sport beoefenen. De bindingen die 3x3 basketballers met elkaar en betrokkenen aangaan kan vooral gekarakteriseerd worden als wat Duyvendak en Hurenkamp (2004) een lichte gemeenschap noemen.

Welke betekenissen kennen de basketballers en betrokkenen toe aan de manier waarop 3x3 basketbal is georganiseerd?

3x3 basketbal wordt op dit moment altijd in toernooivorm gespeeld. Dit betekent dat er losse toernooien door heel Nederland georganiseerd worden waar basketballers zich voor kunnen inschrijven wanneer zij willen. Deze laagdrempeligheid en het zelf kunnen bepalen wanneer men gaat deelnemen wordt positief ervaren. Respondenten geven aan dat juist deze laagdrempeligheid een reden is om voor 3x3 basketbal te kiezen tijdens de zomer. Daarnaast wordt de opzet van de 3x3 basketbal evenementen met allerlei side events zoals een dunkcontest, een shooting challenge enzovoort ook gewaardeerd door de respondenten. Vooral

het feit dat een 3x3 basketbal toernooi meer dan een dagje basketballen alleen is, maakt het aantrekkelijk. Men ziet de 3x3 basketbal toernooien echt als evenementen waar je een dagje naartoe kan gaan met je vrienden en vriendinnen zoals bij de vorige deelvraag ook werd besproken.

De 3x3planet is een opvallende organisatie tool binnen het 3x3 basketbal. De 3x3planet kent een hoop voordelen en de individuele ranking motiveert spelers ook om meer 3x3 basketbal toernooien te spelen om meer ranking points te halen. Daarnaast faciliteert 3x3planet dat fanatieke basketballers op internationaal niveau 3x3 basketbal kunnen spelen waardoor ze meer prijzengeld verdienen en meer sponsors kunnen aantrekken. Dit zorgt ervoor dat zij 3x3 basketbal kunnen spelen als zomerbaan. De verdere professionalisering wordt ook als gevaar gezien omdat niet langer de link gelegd wordt naar het spelletje zoals dat op de straat gespeeld wordt. Hierdoor is de kans groot dat de straatbasketballer 3x3 basketbal niet langer interessant vindt omdat hij door alle nieuwe regels niet mee kan komen met het niveau. Dit kan er toe leiden dat de gemiddelde straatbasketballer afhaakt.

Hoe verhoudt het 3x3 basketbal zich tot het gevestigde 5 tegen 5 basketbal? Wat zijn hiervan de beleidsmatige en organisatorische implicaties voor de Nederlandse Basketball Bond?

3x3 basketbal en het reguliere 5 tegen 5 basketbal zijn duidelijk twee aparte disciplines zoals bleek uit de analyse. De grootste verschillen op organisatorisch vlak zijn dat 3x3 basketbal laagdrempeliger en vrijer is en daardoor aan meer mensen de kans biedt om basketbal te spelen. Momenteel is de grootste doelgroep van het 3x3 basketbal basketballers die ook in de reguliere 5 tegen 5 competitie spelen. Voor hen is 3x3 basketbal vooral een leuke manier om bezig te kunnen blijven met basketbal wanneer er geen 5 tegen 5 competitie gespeeld wordt.

Beleidsmatig en organisatorisch is het voor de Nederlandse Basketball Bond belangrijk dat zij het deelnemen aan 3x3 basketbal zo laagdrempelig mogelijk houden in vergelijking tot het 5 tegen 5 basketbal. Daarnaast zullen zij ook in de toekomst rekening moeten houden met de speelkalender van het 5 tegen 5 basketbal omdat de 5 tegen 5 basketballers die 3x3 basketbal spelen niet geneigd zijn 3x3 basketbal te kiezen boven 5 tegen 5 basketbal. Het niet rekening houden met de 5 tegen 5 basketbal competitie zou ertoe kunnen lijden dat de Nederlandse Basketball Bond een hoop potentiële 3x3 basketballers verliest.

Welke verschillen en overeenkomsten in binding ervaren basketballers bij 3x3 basketbal en 5-5 basketbal?

Er is gebleken dat basketballers die 3x3 basketbal spelen bij het 3x3 basketbal zich minder sociaal verbonden voelen met hun teamgenoten, andere spelers en de sport dan bij 5 tegen 5 basketbal zo lijkt uit de enquête. Ook voelen basketballers zich minder aangetrokken tot 3x3 basketbal dan het 5 tegen 5 basketbal. Dit kan verklaard worden doordat basketballers niet gebonden zijn aan een club of een team bij 3x3 basketbal. Bij 3x3 basketbal ontstaat er, zoals ook uit de analyse bleek, een lichte gemeenschap waarin de bindingen tussen verschillende

spelers relatief zwakker zijn (Duyvendak en Hurenkamp, 2004). Daarnaast geeft Van Bottenburg (2013) ook aan dat mensen in de huidige maatschappij minder snel geneigd zijn zich te binden aan een heterogene groep. 3x3 basketbal kent, zoals eerder in dit hoofdstuk al beschreven, een gevarieerde samenstelling en dus een relatief heterogene groep. Verder hechten basketballers bij 3x3 basketbal meer waarde aan hun onafhankelijkheid en voelen zij zich ook minder verantwoordelijk voor de organisatie van 3x3 basketbal dan 5 tegen 5 basketbal zoals blijkt uit de enquête. Dit bevestigt nogmaals dat basketballers bij 3x3 basketbal vooral gehecht zijn aan het laagdrempelige en vrijblijvende aanbod.

Met de antwoorden van alle deelvragen kan nu tot slot een kort antwoord gegeven gaan worden op de hoofdvraag:

Welke betekenis geven basketballers en betrokkenen aan de nieuwe spelvorm 3x3 basketbal, hoe verhoudt deze zich tot het gevestigde 5 tegen 5 basketbal en wat zijn hiervan de beleid- en organisatorische implicaties voor de Nederlandse Basketball Bond?

3x3 basketbal is voor basketballers een laagdrempelige sport waarbij zij de vrijheid hebben om zelf te kiezen wanneer en met wie zij meedoen. 3x3 basketbal toernooien worden gezien als evenementen waar het gaat om meer dan basketbal alleen. Vooral de gezelligheid en het samen “chillen” zijn belangrijke elementen van een 3x3 basketbal evenement.

3x3 basketbal kent een hele andere organisatie vorm dan het reguliere 5 tegen 5 basketbal waarbij het altijd spelen in toernooivorm en de 3x3planet met individuele ranking belangrijke elementen zijn van deze organisatie. De 3x3planet en de individuele ranking dragen bij aan een competitief element binnen het 3x3 basketbal en geven spelers zowel nationaal als internationaal de mogelijkheid om te zien waar en wanneer er gespeeld wordt. Dit zorgt er op een hoger niveau voor dat spelers heel Europa afreizen om ranking points te halen en zo bij de top van de wereld te komen. Echter moet dit rondreizen voor de Nederlandse spelers wel binnen het programma van het 5 tegen 5 basketbal passen en moeten zij wel zelf de vrijheid hebben om te bepalen of ze wel of niet gaan. 5 tegen 5 basketballers zijn binnen Nederland veruit de grootste doelgroep van 3x3 basketbal maar geven de voorkeur aan het reguliere 5 tegen 5 basketbal als beide sporten elkaar overlappen.

Voor de Nederlandse Basketball Bond is het daarom van belang om 3x3 basketbal en 5 tegen 5 basketbal goed op elkaar af te stemmen om zoveel mogelijk 5 tegen 5 basketballers die deelnemen aan 3x3 basketbal te behouden. Momenteel is het de doelgroep die ook 5 tegen 5 basketbal speelt die de huidige *social structures* binnen het 3x3 basketbal in stand houden. Wil de Nederlandse Basketball Bond het 3x3 basketbal zoals dat nu georganiseerd wordt behouden dan moeten zij het mogelijk blijven maken voor 5 tegen 5 basketballers om ook 3x3 basketbal te spelen naast het 5 tegen 5 basketbal.

Het is dus belangrijk om het laagdrempelige karakter van 3x3 basketbal waarbij spelers zelf de keuze hebben wanneer zij wel en niet meedoen te behouden. Dit is namelijk een belangrijke

reden waarom basketballers 3x3 basketbal spelen. Dit geldt zowel voor de doelgroep straatbasketballers als voor 5 tegen 5 basketballers. Een idee van een 3x3 competitie zoals geopperd werd door één van de NBB medewerkers blijkt uit dit onderzoek geen goede keuze om het 3x3 basketbal te vergroten in Nederland. Daarnaast is het belangrijk dat 3x3 basketbal zich blijft onderscheiden in de organisatie om het basketbal heen. De 3x3 basketbal toernooien moeten gezien kunnen worden als evenementen waarbij het om meer dan basketbal alleen draait. Hierdoor blijft het 3x3 basketbal zijn specifieke karakter behouden en is de sport een interessante optie om naast of in plaats van het reguliere 5 tegen 5 basketbal te beoefenen.

Literatuurlijst

- Aupers, S., D. Houtman en I. Tak, van der (2003). Gewoon worden wie je bent: Over authenticiteit en anti-institutionalisme. *Sociologische Gids*, 2, 203-222.
- Berg, E. van den, & A. Tiessen-Raaphorst (2010). Doe-het-zelf in de sport: informele groepen in de sportloopbaan. In A. Tiessen-Raaphorst, D. Verbeek, J. de Haan en K. Breedveld (red.), *Sport: een leven lang. Rapportage sport 2010* (pp.189-203). Den Haag: SCP.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Amsterdam: Boomonderwijs.
- Boer & Croon (2010). *Een duurzame toekomst van verenigingen*. Amsterdam: Boer & Croon.
- Boessenkool, J. & Verweel, P. (2004). Stop professionaliseren, red de sportvereniging; Van, voor en door vrijwilligers!. *Vrijwillige Inzet Onderzocht*, 1(2), 1-10.
- Boessenkool, J., F. Eekeren en J. Lucassen (2008). Moderniseren en professionaliseren van sportverenigingen: met gevoel voor realiteit graag! Geraadpleegd in januari 2015, <http://www.sportknowhowxl.nl/nieuws-en-achtergronden/column-xl/item/84948/>.
- Bottenburg, M. van (2006). *Het kapitaal van de Sport. Inaugurale rede*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Bottenburg, M. van (2001). *Global games*. Urbana/Chicago: University of Illinois Press.
- Bottenburg, M. van (2012, forthcoming). Om de sport verenigd: instituties in de sportwereld. In Duyvendak, J., Gerxhani, K. Velthuis, O. & Bouw, C. (red.), *Sociale kaart van Nederland. Over maatschappelijke instituties*. Amsterdam: Boom Lemma.
- Bottenburg, M. van (2013). The end of membership as we know it. *Onderzoeksvoorstel NWO Programma Sport Meedoen*. Utrecht: Universiteit Utrecht/Hogeschool Utrecht.
- Bryman, A. (2006). Integrating quantitative and qualitative research: how is it done?. *Qualitative Research*, 6: 97-113.
- Cafferata, R. (2004). Governance and Management in the Business of Sport. *Symphonya. Emerging Issues in Management*, 2, 5-25.
- Coalter, F. (2007). Sports Clubs, Social Capital and Social Regeneration: ill-defined interventions with hard to follow outcomes?. *Sport in Society*, 10 (4), 537-559.
- Driscoll, K. & Wood, L. (1999). *Sporting Capital: Changes and Challenges for Rural Communities in Victoria*. Victoria: Centre for Applied Social Research, RMIT.
- DiMaggio, P., & Powell, W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48, 147-60.

- Duyvendak, J.W. & Hurenkamp, M. (red.) (2004). *Kiezen voor de kudde. Lichte gemeenschappen en de nieuwe meerderheid*. Amsterdam: Van Genneep.
- De Haan, J. en O. Klumper (red.) (2004). *Jaarboek ict en samenleving. Beleid in praktijk*. Amsterdam: Boom.
- FIBA. (z.j.). Rules of the game. Geraadpleegd op maart 2015, http://www.fiba.com/downloads/v3_aboutFiba/3x3/3x3_2014_Rules_Text.pdf?v1.
- FIBA. (z.j.). Endorsement terms & process. Geraadpleegd op maart 2015, <http://www.fiba.com/pages/eng/fc/3x3/organise/endorsement-terms-process.asp>.
- FIBA. (z.j.). Overview. Geraadpleegd op maart 2015, <http://www.fiba.com/pages/eng/fc/3x3/p/openNodeIDs/21746/selectNodeID/21746/3x3-overview.html>.
- FIBA. (z.j.). History: The birth of 3x3 basketball. Geraadpleegd op maart 2015, <http://www.fiba.com/pages/eng/fc/3x3/inside3x3/p/openNodeIDs/23271/selectNodeID/23271/3x3-History-the-birth-of-3x3.html>.
- FIBA. (z.j.). Play. Geraadpleegd op maart 2015, <http://www.fiba.com/pages/eng/fc/3x3/p/openNodeIDs/21739/selectNodeID/21739/3x3-play.html>.
- Giddens, A. (1984). *The constitution of society: Outline of the theory of structuration*. Univ of California Press.
- Heuvel, M. van den (2014). *Deelname aan en Voorkeur voor Vrijtijdsactiviteiten van Kinderen met Autisme Spectrum Stoornissen*. Scriptie. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Ingen, E.J. van (2009). *Let's Come Together and Unite. Studies of the Changing Character of Voluntary Association Participation*. Ridderkerk: Ridderprint.
- Laughlin, R. C. (1991). Environmental disturbances and organizational transitions and transformations: some alternative models. *Organization studies*, 12(2), 209-232.
- Meloen, J., (2000). *Sportvereniging: Koning voetbal en koning klant. Organisatievernieuwing in non-profitorganisaties: Een case-studie van het amateurvoetbal in Nederland*. Leiden: Bestuurskunde/Sociologie, Universiteit Leiden.
- NBB. (z.j.) *Overzicht deelnamecijfers Streetball Masters*. Intern Nederlandse Basketball Bond. Nieuwegein.
- NOC*NSF (2013). Sportbonden Monitor 2012. Ontwikkeling van organisaties in de sport.
- Osborne, P., (2014). 3x3 basketball is the future of our sport, claims FIBA secretary general. Geraadpleegd op april 2015, <https://sarilab.wordpress.com/sport-and-innovation/>.
- Putnam, R. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of community in America. *Simon and Schuster, New York*, 389, 378-390.

Roest, J. van der (2015). Consumerism in sport organisations: conceptualizing and constructing a research scale. Manuscript under review.

Schnabel, P. (2000). *Een sociale en culturele verkenning voor de lange termijn. Trends, dilemma's en beleid*. Den Haag: CPB & SCP.

Schnabel, P. (2004). *Het zestiende sociaal en cultureel rapport kijkt zestien jaar vooruit*. Sociaal en Cultureel Rapport 2004.

Scott, W. Richard 1995. *Institutions and Organizations*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Skinner, J., Stewart, B., & Edwards, A. (1999). Amateurism to professionalism: Modelling organisational change in sporting organisations. *Sport Management Review*, 2(2), 173-192.

Stokvis, R. (2000). Publiekssport. Het amateurisme als historisch intermezzo. In Buuren, W. van & Mol, P., *In het spoor van de sport*. Haarlem: Arcadia.

Suchman, M. (1995). Localism and globalism in institutional analysis: The emergence of contractual norms in venture finance. In Scott, W. & Christensen, S. *The Institutional Construction of Organizations: International and Longitudinal Studies* (pp. 39-63). Thousand Oaks, CA: Sage.

Tashakorri, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology. Combining qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks: Sage.

A. Tiessen-Raaphorst, D. Verbeek, J. de Haan en K. Breedveld (red.), *Sport: een leven lang. Rapportage sport 2010*. Den Haag: SCP.

Verweel, P. J. Janssens en C. Roques (2005). Kleurrijke zuilen. Over de ontwikkeling van sociaal kapitaal door allochtonen in eigen en gemengde sportverenigingen. *Vrijtijdsstudies*, 23, 7-22.

Wikipedia. (z.j.). 3x3 Basketball. Geraadpleegd op april 2015
[http://en.wikipedia.org/wiki/3x3_\(basketball\)](http://en.wikipedia.org/wiki/3x3_(basketball)).

Wikipedia. (z.j.). Jeremy Lin. Geraadpleegd op april 2015
http://en.wikipedia.org/wiki/Jeremy_Lin.

Bijlage

Hieronder staan de verschillende stellingen die bevroegd zijn per thema. Respondenten konden antwoorden aan de hand van een vijfpuntsschaal. Deze schaal loopt van 1 helemaal mee oneens tot 5 helemaal mee eens. De stellingen zijn in de uitgezette enquête in willekeurige volgorde gezet.

Onafhankelijkheid

Ik vind het belangrijk om zelf te kunnen kiezen op welk moment van de week ik mijn sport beoefen.
Ik vind het belangrijk om zelf de inhoud van mijn sportles/sportactiviteit vorm te kunnen geven.
Ik vind het prettig om te sporten op de momenten die voor mij zijn bepaald door een sportorganisatie.
Ik wil zelf kunnen bepalen hoe lang ik sport tijdens mijn sportactiviteiten.

Verantwoordelijkheid

Ik wil voor mijn sport geen vrijwilligerswerk hoeven doen.
Ik vind het vervelend om bij een sportvereniging verplichtingen te hebben die ik naast het sporten moet uitvoeren.
Ik vind het normaal om voor mijn sport extra taken/activiteiten uit te voeren.
Als er zaken binnen het (3x3 / 5-5) basketbal verbeterd kunnen worden, dan zal ik mij daar waar mogelijk actief voor proberen in te zetten.
Wanneer ik het niet eens ben met de gang van zaken binnen het (3x3 / 5-5) basketbal, dan zal ik mij actief inzetten om deze zaken te verbeteren.
Ik discussieer vaak met sleutelpersonen (bestuursleden van verenigingen/de bond of managers) over de gang van zaken binnen het 3x3 basketbal.

Sociaal

Ik neem graag deel aan sociale activiteiten die door Vereniging X worden georganiseerd.
Wanneer ik bij het (3x3 / 5-5) basketbal ben, zoek ik ook contact met mensen die geen deel uitmaken van mijn team/groep.
Nadat ik gesport heb, blijf ik vaak hangen om met anderen te praten.
Ik spreek ook buiten (3x3 / 5-5) basketbal af met mensen die ik enkel via 3x3 basketbal ken.
Ik kom bij (3x3 / 5-5) basketbal puur en alleen om te sporten.
Ik praat vaak met andere leden over zaken die spelen in het (3x3 / 5-5) basketbal. .

Kwaliteit

Ik vind het belangrijk dat mijn sportactiviteiten worden geleid door gekwalificeerde trainers/coaches/instructeurs.
De kwaliteit van de trainers/coaches/instructeurs bepaalt in grote mate of ik mijn activiteiten in het (3x3 / 5-5) basketbal zal voortzetten.
Ik vind het belangrijk dat de activiteiten die mij door de sportorganisatie worden geboden van hoge kwaliteit zijn.
De kwaliteit van het sportaanbod bepaalt in grote mate of ik mijn activiteiten in het (3x3 / 5-5) basketbal zal voortzetten.

Affectieve commitment

Ik heb het gevoel dat ik echt bij het (3x3 / 5-5) basketbal hoor.
Ik voel me emotioneel gehecht aan het (3x3 / 5-5) basketbal.
Ik voel me als 'een deel van de familie' bij het (3x3 / 5-5) basketbal.
(3x3 / 5-5) basketbal betekent veel voor mij.
